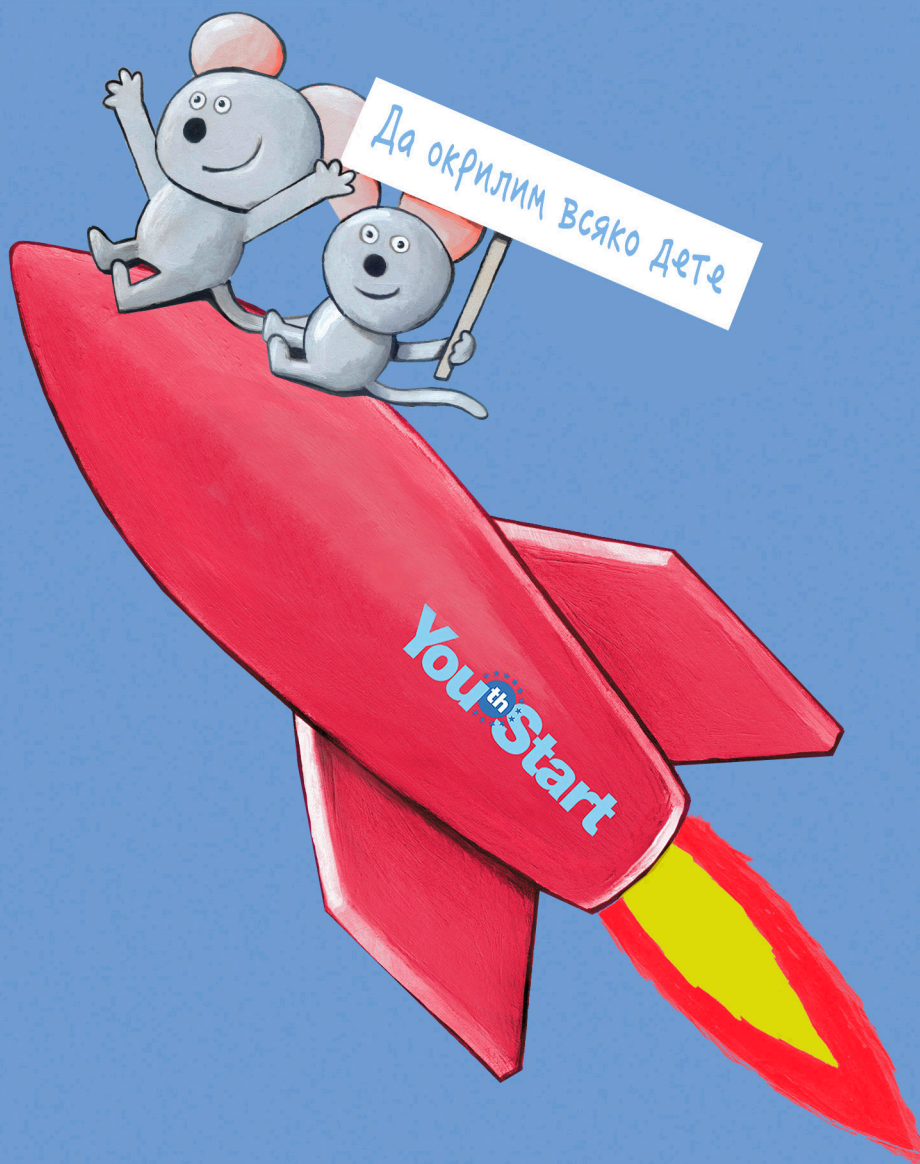

ПРЕДПРИЕМАЧ:

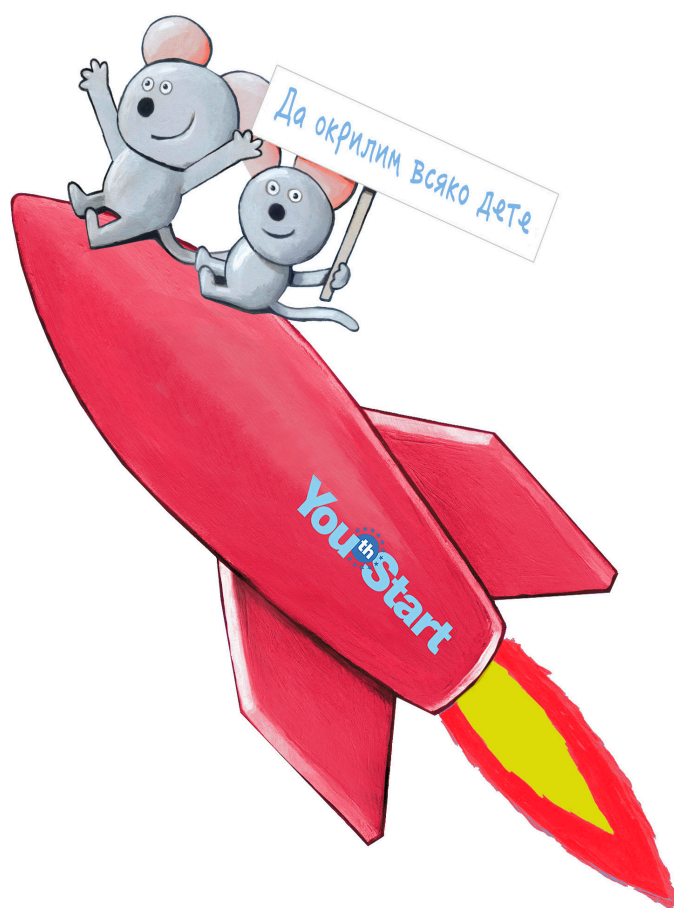

Да окрилим всяко дете
Методическо ръководство за учители
Част 1

Да окрилим всяко дете

**Методическо ръководство за
учители**

Част 1

Ингрид Тойфел (съвместно с Ева Ямбор)

Съдържание:

Да окрилим всяко дете

Увод

стр. 5

**Предизвикателство „Бъди ДА“!
Обърни внимание на нещата, от които се чувстваш добре!**

Компетентности

Стр. 6

Седем стъпки до целта

Стр. 7

Методически лист

Стр. 11

Шаблони за игри

Стр. 12

Приложение: По следите на съкровището от дарби

Стр. 20

Да окрилим всяко дете ...

... е едновременно заглавие, цел и съдържание на една практически ориентирана, цялостна учебна програма, разработена за началната образователна степен. В центъра са поставени по-големи и по-малки предизвикателства („Challenges“) като импулси за учене от три основни области, които имат отношение към развитието и укрепването на нашите деца:

- **Предприемаческо мислене и поведение**
- **Личностно развитие**
- **Социална ангажираност**

Различните области са маркирани в цвят, за да се различават по-лесно. Цялата програма за началното училище е поместена на втора страница. С програмата „Да окрилим всяко дете“ ние обобщаваме всички учебни материали за началното училище от Програмата „Младежки старт (Youth Start) - Предприемачески предизвикателства“. Тя е разработена в Австрия и е преведена на седем езика. Съдържа идеи за учене в трите големи области, посочени по-горе.

Програмата „**Да окрилим всяко дете**“ е част от програмата „Youth Start Entrepreneurial Challenges“ („Младежки старт - Предприемачески предизвикателства“), с която се стимулират личната инициатива и предприемаческия дух на младите хора.

Сърцевината и есенцията на първата част, която е за началната образователна степен, е предизвикателството „**Бъди Да!**“ (**Be A YES Challenge**), с мотото „**Обърни внимание на това, от което се чувстваш добре!**“ Целта е в края на тази част децата да кажат на себе си и на своето обкръжение „**Да!**“ и да са настроени позитивно спрямо себе си и живота.

Основа и научна база за програмата са научните знания от позитивната психология, учението за успешен и изпълнен със смисъл живот. В края на ръководството се намира статията *От позитивната психология до една позитивна педагогика*, **научна информация и обосновка** за упражненията.

Да окрилим всяко дете, част 1, може и трябва да се използва в продължение на **няколко години**. Така детето успява да развие в периода на началното образование своето напълно **индивидуално портфолио на дарбите и щастието си**: с помощта на упражнения и игри децата опознават по-добре себе си, разпознават собствените си силни страни и научават какво ги прави щастливи. Те се забавляват с „игри на щастието“ и се договарят за правилата, по които хората могат да живеят добре заедно. Накрая те биват подтиквани да разсъждават, да дискутират и вземат решения за индивидуалните цели в ученето.

Настоящото методическо ръководство съдържа разяснения към упражненията и шаблоните за копиране. От стр. 19 ще намерите разработената специално за инициативата „Всяко дете“ (www.jedeskind.org) част „**По следите на съкровището от дарби**“, създадена за да инспирира многобройни проекти за цели класове или различни предмети.

Чрез Програмата „Youth Start Entrepreneurial Challenges“ децата получават подкрепа в разгръщане на собствения им потенциал.

Това доказва и научен експеримент на терен, проведен от 2015 до 2018 година в Австрия, Словения, Португалия и Люксембург с ок. 30 000 деца и младежи. Научните резултати показват, че работата с Програмата в началното училище укрепва самочувствието на децата, а паралелно с това стимулира и екипната работа, креативността и многостранното мислене. Децата се научават да проявяват в общуването емпатия и внимателност спрямо себе си и другите и обогатяват речниковия си запас.

Пожелавам на децата от Вашия клас носещо им щастие търсене на техните лични дарби по пътя им към един носещ удовлетворение живот!

Ева Ямбор, издател и съавтор

www.ifte.at, www.youthstart.eu

Бъди Да! (Be A Yes Challenge)

Обърни внимание на това, от което се чувстваш добре!

Децата опознават по-добре себе си и своя потенциал и научават как могат да използват своите таланти и дарби. Те се упражняват да обръщат особено внимание на това, което им се отразява добре с помощта на голям брой упражнения, игри, въпросници и проекти: пътят минава от цветето „Това мога“ през „Личния дневник на щастието“ и достига до „Договор с мен самия“.

7 стъпки до целта:

- 1 Опознавам себе си
- 2 Откривам силните си страни
- 3 Научавам какво ме прави щастлив
- 4 Тренирам как да бъда щастлив
- 5 Забавлявам се с игри на щастието
- 6 Живея добре с другите
- 7 Размишлявам

Основна компетентност на предизвикателството:

Мога да кажа „Да!“ на себе си и на моето обкръжение.

За какво става дума – идеята зад това предизвикателство

Да познаваш собствените си силни качества и едновременно с това да знаеш къде още е необходима подкрепа, всичко това укрепва самосъзнанието. В това предизвикателство децата ще намерят различни упражнения, импулси за разсъждения, игри и т.н., които ще им помогнат да разпознаят своите дарби и да изградят оптимистични нагласи.

Палитрата се простира от упражнения за рисуване, майсторене и четене до подробни въпросници. Предизвикателството се базира на научни познания от изследването на човешкия мозък и на позитивната психология. (Мартин Селигман, Барбара Фредриксън и др.) Още информация по темата ще намерите в статията *От позитивната психология до една позитивна педагогика*, в допълнителния материал.

Обяснително видео към предизвикателствата: www.youthstartchallenges.eu/AlBeAYes

Предприемачески компетентности съгласно Европейската референтна рамка
www.youthstartchallenges.eu/Referenzrahmen:

- Мога да разпозная моите силни страни и не разрешавам на грешките да ме обезкуражат.
- Мога да използвам силните си страни, за да си поставя мотивиращи цели.
- Мога да преследвам целите си с убеденост и последователност.
- Мога да възприемам с всичките си сетива и с внимателност обкръжаващата среда и да описвам възприятията си.
- Мога да разглеждам една тема от различни гледни точки.
- Мога да разпознавам в предизвикателствата проблемите и шансовете.
- Мога внимателно да планирам несложни цели и да разсъждавам върху последствията.
- Мога да работя съвместно с другите.
- Мога да разбера как да уча най-добре.

Проверка на компетентностите:

Книжката (работна тетрадка) на децата може да изпълнява и ролята на инструмент за проверка на техния индивидуален процес на учене в посока внимателност към самия себе си и самосъзнание. С помощта на упражненията, включени в отделните предизвикателства, те се научават да се отнасят към своите потребности с все по-голямо внимание. Заедно с това те осъзнават своите силни страни и качества. Децата документират в книгата си своя собствен процес на учене. В нея се съдържат и портфолиото на собствените силни страни, както и портфолиото на щастието.

В Стъпка 7 („Размишлявам“) децата се приканват да си направят с помощта на въпросници сами оценка на усвоените компетентности и на работата си. Накрая те формулират собствени учебни цели и по такъв начин, стъпка по стъпка, тренират поемането на лична отговорност за процеса на учене.

Подготовка за всички работни стъпки:

Всяко дете получава своята книжка (работна тетрадка) с упражненията към всички работни стъпки. Направете с децата всички упражнения.

Заглавията на упражненията са изписани в розово и маркирани с буквата „У“:

- Изберете подходящите за класа съдържания.
- Коментирайте написаното и възложете изпълнението на задачите.
- Оставете децата да работят колкото може по-самостоятелно (трениране на четенето).
- Когато децата трябва да разсъждават върху нещо или да дискутират с други деца, е необходимо винаги да се съобщава предварително кога ще се проведе разговор за резултатите от разсъжденията респ. от философстването.

Опознавам себе си

Най-добре е упражненията да се направят в зададената последователност. За въвеждане в темата е подходяща играта „Ъглите на щастието“ (вижте стъпка 5 „Забавлявам се с игри на щастието“ и шаблоните на стр. 11).

У: Доколко ти харесва да правиш това?

Подготовка: Обсъдете значението на смайчетата с класа. Децата могат индивидуално да допълнят списъка с дейности, които все още не са включени в него. (Да се използват глаголи!).

У: Колко добре познаваш вече себе си?

У: Разпускане, спокойствие мир, тишина – харесваш ли и тези неща?

У: Как се чувстваш, когато ...

Обсъдете отделните ситуации с класа:
Защо се чувстваш по този начин в този момент?
Чувства ли се човек по различен начин, когато напр. самият той е бил недружелюбен към някого или пък някой друг е недружелюбен към някого?

Откривам силните си страни

У: „АБВ“ на моите силни страни

С децата се провежда разговор за силните страни и слабостите; с помощта на АБВ-списъка се събират прилагателни.

У: Моите дарби – това ми се отдава лесно

Провежда се разговор за онова, което на някого се отдава лесно и което той прави добре. Как гледат другите на това? Откриват ли те в мен други таланти?

У: Моето цвете „ТОВА МОГА“

С цветето „ТОВА МОГА“ се оформя „лист за украса“. Цветята на децата могат да бъдат използвани като сбирка на силните страни, като основа за портфолио, обложка на тетрадка и т.н.

У: Моите силни страни в бъдеще

Медитация, с която се ангажират всички сетива. Децата си представят с всички сетива всичко, което искат да научат още по-добре, като картина на бъдещето. Нарисуваните картини от едно пътуване на фантазията се окачват в стаята като мотивация да се продължи работата за постигането на целта.

По следите на съкровището от дарби

(виж приложението стр. 19. Може да бъде свалено от www.jedeskind.org в рубриката Проекти)

Търсенето на съкровището от дарби е замислено като импулс и идея за организиране на проект за талантите в рамките на училищните дни на проектите.

Съвет: Колкото повече класове поканите за участие, толкова по-малко работа има за преподавателите.

Подготовка: Да се намерят подходящи за класа линкове, материали и чек листи, да се разпечатат, копират, както и да се изготвят игрите.

Научавам какво ме прави щастлив

Отделните елементи (списъкът им е поместен по-долу), които дават възможност за изпълнен със смисъл и успешен живот, е заимстван от Позитивната психология. По темата съществуват множество научни изследвания.

Пример: Проучванията на мозъка потвърждават онова, което се знае от много отдавна, а то е, че чувствата са заразни! Така наречените „огледални неврони“ в нашия мозък ни помагат да се поставим на мястото на другите и да можем да чувстваме каквото те усвват. Това е важна предпоставка за добър съвместен живот. Това обаче е при условие, че човек може да разпознае и да различава собствените си чувства. Да осъзнаваш собствените чувства, както и чувствата на другите и да умееш да боравиш с тях, е предпоставка за добър и щастлив живот. (Повече информация по темата ще намерите в статията *От позитивната психология до една позитивна педагогика*, в допълнителния материал, поместен в края на ръководството.)

Да се обсъдят изчерпателно съответните елементи поотделно. Да се дават упражнения за домашна работа, за да се включат и родителите!

У: Благодарността те прави щастлив

У: Да помагаш на другите те прави щастлив

У: Да обръщаш внимание на храната те прави щастлив

У: Доброто настроение те прави щастлив

У: Да бъдеш дружелюбен те прави щастлив

У: Да останеш спокоен те прави щастлив

У: ДУН ти помага да останеш спокоен и ненапрегнат.

(„Младежки старт програма фокусирана внимателност“,

<http://www.youthstart.eu/bg/>, Тяло & Дух)

У: Да окуражаваш те прави щастлив

У: Да издържиш си струва и те прави щастлив

У: Когато аз ..., това ме прави щастлив.

У: Чувствам се щастлив когато...

У: Списък на щастливите моменти.

У: Дневник на щастието

Дневникът на щастието е централната част на предизвикателството „Бъди ДА!“

Помогнете на децата да оформят своите дневници на щастието. Научната база за това представляват „Три хубави неща от деня“, разработени от Мартин Селигман (известни още като „Three Blessings Exercise“ или „Three Good Things Exercise“). Целта се състои в съзнателното възприемане на моментите на удовлетворение в ежедневието и тяхното записване. Причината е, че в такива моменти ние не само изпитваме чувството на щастие, но те ни помагат също така да изградим съпротивителни сили за евентуални удари и с това укрепват резилиентността. Многобройни научни студии доказват устойчивото въздействие на това упражнение.

Вие бихте могли да въведете децата в работата с дневника на щастието със следните въпроси:

- Какво хубаво ти се случи?
- На кого направи нещо добро?
- С какво се справи?
- На какво се зарадва?
- За какво си благодарен?

4 Тренирам как да бъда щастлив

Упражненията могат да бъдат направени в часовете по рисуване, четене, писане ...

У: Китайският знак за щастие

Упражнение за врата: Упражнението произхожда от туина-практиката и отпуска врата, подобрява дишането. То стимулира концентрацията, кръвообращението и вниманието.

Краткото видео „Упражнение за врата“ и още упражнения за Активиране & Концентрация ще намерите в рубриката „Тяло& Дух“ на www.youthstart.eu. Там ще намерите също описание на всички физически упражнения и на тяхното въздействие.

У: Руди, гарванчето щастливец

У: Писане на стихчета за щастието

У: Лексикално семейство „Щастие“

У: Избор на стихотворение за щастието

5 Забавлявам се с игри на щастието

Игра „Ъглите на щастието“ (не е включена в работната тетрадка за децата)

Подготовка: Подготвените отговори се записват на 4 различни по цвят листа, които се поставят в четирите ъгла на стаята. Играта е много подходяща за въведение към Стъпка 1 („Опознавам себе си“).

Подготовка за всички останали игри: Да се копират цветно необходимият брой игри и да се ламинират. За „Танц към щастието“ картончета да се изрежат и ламинират, а също да се подготви и танцова музика.

Всички игри да са достъпни за децата в класа (в коша за игри) или да се използват работните тетрадки. Играта с движение да се окачи на няколко подходящи места в класа или на входа, за да могат децата от време на време да правят упражнения за раздвижване.

У: Игра със зар „Да разпознаем и тренираме силните страни“

У: Игра със зар „Цел на деня“

У: Игри с движение „Движението помага за ученето“

У: АБВ-Щастие!

Танц към щастието (не се съдържа в работната тетрадка на децата)

Тази игра е поместена под името „Дискотеката на Айнщайн“ в книгата „Да се научим да учим комплексно. Програма за тренинг за 21. век“ (може да бъде намерена като A1 Expert Challenge на www.youthstart.eu). С нея може да се направи преговор на учебно съдържание по избор от вече преподадени теми. С „Танц към щастието“ децата преговарят съдържание от предизвикателството „Бъди Да! (Be A YES Challenge)“.

6 Живеем добре заедно

У: Опознавам добре другите

На въпросите от въпросника може да се отговори и само устно.

У: Първо мисли – след това действай

С децата се дискутира върху „категоричния императив“ на Кант: Какво би било, ако всички биха постъпили като мен?

У: Работим над тези силни страни

У: Разговаряме дружелюбно и приятелски един с друг

У: Така се разбираме добре

Децата подписват договор със самите себе си, в който обещават към кои от съвместно изработените правила ще се придържат.

Размишлявам

Работната тетрадка на децата съдържа текстове, които подтикват към размишляване, разговори и философстване.

У: Разсъждавам и дискутирам

У: Разговарям с други за това

У: Философстваме за щастието

У: Въпросник за детективи „Бъди Да!“

С помощта на въпросника да се разсъждава и дискутира още веднъж за цялото предизвикателство.

У: Колко добре се справяш вече с това?

Децата преценяват сами за себе си кои силни страни до каква степен вече са развили добре. Преди това трябва да се обсъди значението на смайчетата. Във въпросника се повтарят всички съществени фактори за успешен живот по начина, по който са дефинирани в Позитивната психология въз основа на емпирични изследвания.

У: Няколко стъпки до твоята лична цел

Децата се мотивират да потърсят свои собствени цели в ученето и те тренират заедно постоянство и издръжливост в осъществяването им. Това прави децата по-силни в носенето на лична отговорност и доказано води до много висок ефект в резултатите от ученето (виж студията на Джон Хати „Visible Learning“ – „Да направим ученето видимо“).

Въз основа на самооценката във въпросника „Колко добре се справяш вече с това?“ децата избират нещо, което до момента не са или пък много рядко са правили и си го записват.

Например: *Аз съм благодарен за много неща и изказвам тази благодарност.*

Насочете децата към това да си представят с всички сетива какво ще е (какво би било), ако човек вече може да прави онова, което си е поставил като цел. За целта е най-добре децата да затворят очи (за сравнение използвайте упражнението „Моите силни страни в бъдеще“ в книжката за ученика/работната тетрадка). Пример: *Усмихвай се, когато си благодарен за нещо. Ще почувстваш приятна топлина в стомаха и другите ще ти се усмихват, когато ти им благодариш и т.н. Можеш да си запишеш как ще се чувстваш и да онагледеш това с рисунка.*

Обсъдете с децата колко е важно да разкажат на някого за намеренията си, защото това ще ги подкрепи в тяхната устойчивост и издръжливост.

Ежедневният тренинг помага в това, дейността по поставяне на цели да се превърне в навик – подобно на миенето на зъбите.

За изграждането на устойчивост и постоянство в случая помага и размишляването вечер. Чрез това децата трябва да се научат на позитивна мотивация.

Обмислете с децата кой и какво още може да помогне за постигане на постоянство и празнувайте заедно всеки успех!

ТРИО-Моделът за предприемачество

Според пълната дефиниция за предприемачеството, съгласно ТРИО модела, предизвикателството „Бъди ДА!“ (Be A YES Challenge) е включено в областта Предприемаческа култура. Тук става дума за личностно развитие: да проявяваш самоинициатива, да вярваш в себе си, да действаш с емпатия и да умееш да работиш в екип, както и да умееш да вдъхваш кураж на себе си и на другите.

Продължителност на предизвикателството

2 до 15 урочни единици в зависимост от начина на използване на учебните материали. „По следите на съкровището от силни страни“ може да се реализира като проект и съответно да продължи по-дълго (от една седмица до цяла учебна година).

Предпоставки на входа

Няма.

Контекст в рамките на програмата „Младежки старт предприемачески предизвикателства“

Предизвикателството „A1 Be A YES Challenge“ („Бъди ДА!“) е тясно свързано с „A1 Empathy Challenge“ и „A1 Expert Challenge“. Тясна директна връзка съществува и с програмата на „Младежки старт програма фокусирана внимателност“ (вж. „Тяло & Дух“ на www.youthstart.eu). Тъй като, в идеалния случай, предизвикателството може да се проведе като едногодишен проект, се препоръчва да се стартира в началото на учебната година. Предизвикателството „A1 Бъди ДА!“ („A1 Be A YES Challenge“) служи за въведение в предизвикателството „Бъди ДА!“ („Be A YES Challenges“) за нивата А2 и В1. То е основа за разработването на програмата „Да окрилим всяко дете“.

Допълнителни материали

Тест „Силните страни на моя характер“ от Позитивната психология:
www.charakterstaerken.org

„Да опознаеш своите силни и слаби страни“: <https://de.wikihow.com/Deine-Stärken-undSchwächen-erkennen> „Stärken-Schatzsuche“: www.jedeskind.org/node/83/

Игра – Ъглите на щастието

Провеждане

- Всички застават в средата на помещението.
- Учителят задава един въпрос и дава четири отговора. Всеки отговор се поставя в един от ъглите на помещението (розов, жълт, зелен, син).
- Всяко дете трябва да избере един от отговорите и да отиде в съответния ъгъл.
- Който не си избере нито един от отговорите, остава в средата на стаята.
- В ъглите всички разговарят за своя избор и опит.

За какво се стараяш най-много?

за добри оценки	за възнаграждение
за да помогна на другите	за похвала

Кое за теб е най-важно?

приятелките и приятелите	доброто постижение
удоволствието	парите

Какво най-много обичаш да правиш след училище или през уикенда?

да чета	да мързелувам
да спортувам	да творя

С кого най-много обичаш да прекарваш свободното си време?

сам	с приятели
със семейството	с животни

Къде се чувстваш най-добре?

край воден басейн	в гората
в града	в градина или парк

Игра със зар „Да разпознаем и тренираме силните страни“

- Донеси малки части (пионки) от фигури за игра и един зар. Постави фигурите в полето „Старт“ и хвърли зара. Премести своята фигура с толкова полета напред, колкото показва зарът. На това поле изпълняваш онова, което е написано в указанията за съответния цвят:**

ЖЪЛТ (хумор): Разсмей другите.

СИН (Талант за движение): Четем с лупа: Изпълни указанията.

ЗЕЛЕН (Креативност): Кажете всичко, което може да се прави с това нещо.

РОЗОВ (Мога да се поставя на твоето място): Кажете на другите какво харесваш в тях.

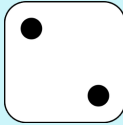

СТАРТ		Обиколи стола си три пъти.	МОЛИВ		Бягай на място като щастлив клоун.	
Обиколи три пъти масата, подскачайки на един крак.		Нарисувай с двете си ръце пет големи сърца във въздуха.	ЛИНИЙКА		Мини три пъти с пълзене под масата.	СЛАМКА за пиене
ГУМИЧКА		Подскачи шест пъти на място на два крака.	ЛАСТИЧЕ		Потупай дружелюбно детето до теб три пъти по рамото.	
Масажирай рамената на детето в дясно от теб.		ХАРТИЕНА ТОРБИЧКА	Дръж въображаем телефон до ухото си и се смей искрено на вича, който слушаш в момента.		Качи се пет пъти на стола си.	ВЕСТИК
Клекни шест пъти.		КЪСО ЧОРАПЧЕ			Захапи молив между зъбите си и кажи нещо мило на децата до теб.	

Игра със зар „Цел на деня“

Вземи един зар. Хвърляй го всеки ден за да определиш цел на деня. Разсъждавай върху съдържанието на полето, което се падне и следвай съвета. Можеш също така да разговаряш с другите за изречението (мисълта).

 <p>Големите цели можем да постигнем само заедно.</p>	 <p>Прави нещата винаги с всички сили и с радост.</p>
 <p>Не се отказвай, даже и да стане трудно.</p>	 <p>Отнасяй се с другите с вниманието, с което искаш те да се отнасят към теб.</p>
 <p>Радвай се на успехите на другите както се радваш на своите собствени.</p>	 <p>Бъди честен не само към другите, но и към себе си.</p>

Игра с движение

	Понеделник	Вторник	Сряда	Четвъртък	Петък
	Направи 10 поаячовски движения.	Разтърси тялото си 10 пъти.	Допри с десния лакът лявото си коляно.	Подскочи 10 пъти от място	Масажирай дясната си ръка с лявата длан.
	Натисни много здраво с дясната си ръка лявата.	Подпри се с ръце на някоя стена и се отхвърли пет пъти от нея.	Извий в изправено положение горната част на тялото си 10 пъти последователно наляво и надясно.	Постави лист хартия върху главата си и обиколи три пъти стола си. Внимавай листът да не падне.	Докосни с лявата си длан три пъти дясното си стъпало.
	Движи само дясната страна на тялото си.	Изпъни крака и погледни между тях назад.	Направи с ръцете си 10 пълни кръга.	Подскочи 20 пъти странично над един мотив, който лежи на пода, без да го докоснеш.	Претърни самия себе си нежно за 10 секунди.
	Масажирай лявата си ръка с дясната си длан.	Докосни с дясната длан 3 пъти лявото ходило.	Размахай ръце напред и назад	Завърти се 5 пъти около себе си.	Направи с ръцете си 10 големи кръга.
	Докосни с дясната длан лявото си рамо и с лявата длан – дясното рамо.	Марширувай на място и повдигни десет пъти коленете си много високо.	Притисни силно дясната си ръка с лявата.	Движи само лявата част на тялото си.	Докосни 5 пъти с лявата ръка дясното ходило и след това с дясната – лявото ходило.
	Тичай на място и преброй до 20.	Движи само доангата половина на тялото си и задръж горната в покой.	Кръстосай пръсти над главата си и застань на един крак. Колко време можеш да издръжиш?	Направи 10 какания.	Валядай дъбьоко и издишай десет пъти.

АБВ-Щастие!

Едно от децата казва „А“ и след това казва шепнешком цялата азбука, докато друго дете извика „Стоп!“. Първото дете казва до коя буква е стигнало. Всички деца търсят подходящи думи за всеки ред с тази начална буква. Думите може да се запишат върху лист хартия или в тетрадка.

Чувствам се щастлив, когато ...	
... МИСЛЯ ЗА:	
... ПРАВЯ:	
... ВИЖДАМ:	
... ЧУВАМ:	
... ВКУСВАМ:	
... ПОДУШВАМ:	
... ЧУВСТВАМ:	
... ДОСТАВЯМ НА НЯКОГО РАДОСТ С:	
... СЪМ ЗАЕДНО С ДРУГИ:	
... УСПЕЯ:	

Танц към щастието

Необходими са: жизнерадостна музика, карти на щастието за всяко дете.

Изпълнение: Децата танцуват на музиката. Когато тя спре, всички остават на място. Децата, които се намират най-близо едно до друго, си прочитат на глас написаното на картончето. Те си разменят картончетата и разговарят за написаното докато музиката прозвучи отново. След това продължават да танцуват докато музиката отново спре. Децата, които се намират най-близо едно до друго, си прочитат на глас написаното на картончето, разменят си картончетата и разговарят за написаното ...

Играта продължава според предварително уговорената продължителност или докато всички деца получат всички карти.

КАРТИ НА ЩАСТИЕТО

Винаги, когато искаш да направиш нещо, помисли „Какво би станало, ако **ВСИЧКИ** биха постъпили така?“

Не мисли постоянно за онова, което е било преди или ще се случи в бъдеще.

Поеми отговорност за нещо. Това е гаранция за щастие.

Огледай се за онова, което ти е приятно и ти носи радост **СЕГА!**

Не се питай за всяко нещо, което вършиш, дали искаш действително да го направиш.

Такъв, какъвто си, си си наред. Помисли с какво можеш да се гордееш.

Човек прави някои неща без да разсъждава – или защото иска да се хареса на другите.

Задай си въпроса дали наистина се нуждаеш от всичко, което искаш да имаш!

Някои неща човек иска да притежава, за да се хареса на другите.

Излизай често навън.

Наблюдавай промените през годината.

Бъди честен!

Но казвай своето мнение така, че да не нараниш някого.

Наблюдавай всичко около себе си внимателно.

Помисли за какво можеш да си благодарен.

Обърни внимание на здравословното хранене. Наслаждавай се на всяка хапка.

Сънят е важен, защото докато спиш си почиват тялото и мозъкът ти.

Движението те поддържа във форма и ти помага в ученето и запомнянето. Движението те прави щастлив!

Пеенето и танците –
индивидуални или с други – те
правят щастлив.

Доброто настроение събужда
чувство на щастие – у теб самия и
в другите.

Да бъдеш креативен те прави
щастлив! Писане, майсторене,
танцуване, рисуване... – всичко
това те прави по-креативен.

Пий достатъчно вода. Това
е много важно за твоята
концентрация и здраве.

Смехът пуска духа на щастието.

Смехът е фитнес тренинг за
тялото и духа.

Поеми отговорност за всичко,
което правиш!

Винаги, когато пожелаеш да
имаш нещо, помисли дали то е
важно или маловажно.

**ВСЯКО ДЕТЕ ПРИТЕЖАВА
МНОГО**

ДАРБИ

Всяко дете притежава съкровище от дарби!
Но всеки талант се нуждае от отдаване, от упражнения, от търпение и обич,
за да се развие и стане нещо голямо!

ПРЕДГОВОР И ВЪВЕДЕНИЕ

Всяко дете идва на този свят със своя строго индивидуален профил дарования. Неговите първи години живот се формират от любопитство, силна жажда за знания, силна лична мотивация да учи и да напредва бързо. (Почти) Всяко дете се радва, че ще ходи на училище и че ще може да научи нови неща. Това желание за учене и вътрешна мотивация обаче рядко се запазват през целия ученически живот.

Причината е, че сега, както и преди, в твърде много от училищата учебното съдържание се предлага на принципа на „наливането на знания“. Ориентацията е спрямо класа и учебната програма вместо спрямо наличните знания, таланти и интереси. Много от дарбите на ученика остават неоткрити и неподкрепени, поради което те не могат да бъдат разгърнати.

Училищната система трябва да се интересува от разнообразието на дарбите: нейна първостепенна цел трябва да е активна работа за тяхното откриване. Към настоящия момент обаче рамковите условия за това далеч не са идеалните. Децата не получават индивидуално стимулиране и подкрепа, защото на преден план се поставят стандартизирането и уеднаквяването.

РАЗЛИЧНИТЕ СЕ ИЗКЛЮЧВАТ

Счита се, че различните дарби имат различна стойност и не са еднакво ценни. На децата с „неправилните“ дарби училището до момента не предлага възможност да почувстват успеха, защото те често се провалят по основните учебни дисциплини. Креативността, социалната компетентност, както и сръчността, не получават шанс и развитие, въпреки че дарованията биха могли да бъдат важен двигател за иновации.

Твърде много хора не знаят след завършване на училище какво всъщност умеят да правят, кои са силните им страни и талантите. Те по-скоро познават своите слабости, което води до лични страдания, а когато дарбите не се използват и хората не познават силните си страни, това води и до вредни последици за националната икономика на съответната страна.

ПОСТАВЯНЕ НА ЦЕЛИ

За да „изкопае“ съкровището от дарби, проектът „jedesK!ND“¹ си поставя следните цели:

- Педагозите се нуждаят от пространство и време, за да се запознаят със силните страни и интересите на учениците. За да се случи това е необходимо училищата стъпка по стъпка да бъдат поощрявани да включват „търсенето на съкровището от дарби“ в ежедневието си.
- Стартиране с доброволно включване на пилотни училища, които искат да внедрят дейности по стимулиране на талантите (или в рамките на Ден/ Седмица на талантите/, или през цялата учебна година).
- Да се представят училища, за да се покаже как се стимулира развитието на силните страни и дарбите на децата и кои са положителните въздействия върху тях.

¹ „jedesK!ND“ – Игра на думи. Името означава „Всяко дете“ и „Всеки да бъде мил“

- Учителите се превръщат в „търсачи на дарби“, за да разпознаят възможно най-много от дарбите на поверените им ученици.
- Целта на търсенето на това съкровище се състои в това, на учениците да се даде възможност да изпробват себе си в оптимален брой сфери, за да открият и разпознаят собствените си дарби.
- Чрез фокусирането върху широтата на учебния план и учебните програми, на училищата и на учителите да се предостави свобода на действие, помощ и подкрепа в откриването, отделянето на внимание и стимулирането на всички дарования и интереси на отделното дете.
- Чрез разпознаването на собствените силни страни всяко дете трябва да повиши самочувствието си за собствената стойност. Това се случва и чрез признанието и за скрити, на пръв поглед невидими или необичайни дарби.

Настоящите методически указания предлагат на заинтересованите учители идеи за търсенето на „съкровището“ и стимулиране на дарбите на учениците.

Неправителствената организация в образователната област jedesK!ND изказва благодарност на всички хора, дали своя принос за настоящия проект!

Пожелаваме Ви много радост при все по-доброто опознаване и подкрепата за развитието на дарбите и интересите на Вашите ученици!

Ингрид Тойфел, Мария Риглер и Бернхард Друмел

От името на Програмата jedesK!ND

***Който не познава своята цел, оставя своя
път на случайността.***

© www.oups.com/

ИНФОРМАЦИЯ САМО ЗА ПЕДАГОЗИ

Целта на търсенето на съкровището е по-добре да опознаете (новите?) деца от Вашия клас, както и да стимулирате децата взаимно да се опознаят по-добре, подхождайки към останалите с нагласата да възприемат силните страни и интересите на човека срещу себе си.

В настоящия материал ще намерите вариант на план за организиране на началото на този процес в началото на учебната година. Търсенето на силните страни и дарбите би могло да се проведе през първите 6 седмици на новата учебна година, когато в класа има „нови“ деца.

Целта е да се погледне в главите на различните деца и прожекторът да се насочи към техните дарби. Препоръчваме търсенето на съкровището от дарби да се разпредели в специално отредени за това дни.

В тези методически указания за учителите ще намерите идеи, указания и импулси за практическото им осъществяване, като за целта в тях са публикувани линкове към страници и материали, свързани с основните акценти. От тях всеки преподавател или екип може да си избере от широкия спектър предложения онова, което е най-подходящо за ситуацията в съответния клас. В приложението ще откриете листове за наблюдение и самонаблюдение за учителите и учениците, както и импулси за обратна връзка и разсъждение относно талантите и силните страни, било то собствените или на други хора.

ТЕМАТИЧНИ АКЦЕНТИ НА ОТДЕЛНИТЕ ДНИ

Акцентите се ориентират по „ключовите компетентности на Европейската референтна рамка за учене през целия живот“ и по „Множествената интелигентност“ по Хауърд Гарднър, които в много области си съвпадат.

- **„Множествената интелигентност“ по Хауърд Гарднър**

... и ученето на бъдещето:

„Лесно е – но и опасно – да се счита, че образованието на бъдещето трябва да се грижи само за обучение по математика, естествени науки и технологии – трябва да се обърне внимание на глобализацията, защото тя ще доведе до многобройни промени.“ (Хауърд Гарднър)

За да се справим с предизвикателствата на бъдещето, трябва да се научим да реагираме гъвкаво на неочакваното, да откриваме и използваме шансовете, да проявяваме съпричастност в общуването, да сме задълбочени и да изграждаме експертни знания. Тук се имат предвид:

- **креативност**
- **респект**
- **етично мислене и поведение**
- **дисциплина и способности**
- **мрежово знание, т.н. интегрални знания.**

Гарднър идентифицира девет личностни характеристики, които показват в кои области се намират индивидуалните дарби и силни страни. Тяхното познаване би могло да даде важни насоки при избора на училище, на професия и на висше училище за децата и младежите.

Отделните личностни характеристики за интелигентност според Гарднър са:

- езикова интелигентност
- пространствена интелигентност
- музикална интелигентност
- логико-математическа интелигентност
- моторно-двигателна интелигентност
- интерперсонална (→ личностна компетентност)
- интерперсонална (→ социална компетентност)
- натуралистична компетентност
- екзистенциална/ „спиритуална“ интелигентност.

Линкове, свързани с интелигентностите на Гарднър:

- [https://bg.wikipedia.org/wiki/ Множествена интелигентност](https://bg.wikipedia.org/wiki/Множествена_интелигентност);
- В методическото указание „Един ден в ателието“ на Центъра за стимулиране на даровити деца към Инспектората по образованието на град Виена (www.stadtschulrat.at/begabungsfoerderung) е описано как с помощта на ателиетата може да бъде внедрен на практиката моделът на множествената интелигентност. (www.oezbf.at → в полето за търсене се въвежда: „Handreichung Ateliertag“).
- www.begabungsfoerderung.ch/pdf/tagungen/unterlagen_12/WS2_Bruehlberg/9%20Intelligenzen%20Gardners.pdf: Да диференцираме чрез 9-те интелигентности на Гарднър

• **Ключови компетентности според Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот.**

Обучението и планирането на учебния процес, целящи и имащи задължението за изграждането на компетентности, се базират върху:

- компетентност за общуване на роден език;
- чуждоезикова компетентност;
- математическа компетентност и основна природонаучна и техническа компетентност;
- компютърна компетентност;
- компетентност за учене;
- междуличностна, межкултурна и социална компетентност, както и гражданска компетентност;
- предприемаческа компетентност;
- културна компетентност.

Компютърната компетентност от Европейската квалификационна рамка при Гарнър липсва. Тъй като информационните и комуникационните технологии заемат все по-голямо място в нашия живот, тази компетентност е неизбежна. От това следва, че дигиталните медии се прилагат в отделните групи таланти по най-разнообразни начини. Компютърната компетентност е неразделно свързана с компетентността за четене. Но не само поради тази причина четенето трябва да има свое място във всеки един от дните на талантите! Тези дни на търсенето на таланти могат да се свържат със седмиците на четенето.

Линкове по темата Ключови компетентности:

- http://www.keycompetenceskit.eu/res/Transferability_Report_BG.pdf
- http://ec.europa.eu/education/policy/school/competences_bg.htm
- <http://www.schule.at/news/detail/schluesselkompetenzen-fuer-lebenslanges-lernen.html>
- www.wenth.biz/temp/schluessel.pdf; www.vhs-th.de/uploads/media/EU.pdf

ОРГАНИЗИРАНЕ ТЪРСЕНЕТО НА СЪКРОВИЩЕТО ОТ ДАРБИ

Добре би било за въвеждане в темата за търсенето на съкровището да се проведе разговор за силните страни на възрастните. По такъв начин децата ще видят и ще разберат с помощта на примери от живота, че има различни таланти и че те са ценени и имат място в тяхната (нова) общност.

Ако търсенето на съкровището се проведе в няколко класа, необходимата за подготовката от страна на учителя работа намалява.

Всеки ден в центъра се поставя една определена компетентност/ дарба или силна страна. Чрез различни дейности/ в различни станции децата тестват по групи какво обичат да правят, какво съотв. вършат добре. По-добре би било, ако за основните силни страни се планират два последователни учебни часа. Последователността на дните може да бъде индивидуално избрана, по начин, който най-добре съответства на графика на учебните часове.

Целта се състои в това, да се разбере, че всяко дете притежава много дарби и силни качества и много различни неща/ дейности биха могли да му доставят радост.

Следващата цел е да се разбере, че и не особено силно изявените качества трябва да бъдат тренирани, за да бъдат превърнати в голям талант. Извод: За да може да се разгърне един талант, са необходими много упражнения (Примери: успешни представители от областта на спорта, музиката ...)

В приложението са включени идеи и материали, от които всеки учител би могъл да подбере онези, които са подходящи за конкретните класове.

ТЪРСЕНЕТО НА СЪКРОВИЩА ЗАПОЧВА

Цел: Откриване на дарби – на собствените, а също така и на дарбите на другите хора.

1.) Разговор за силните страни (материалите в приложението предлагат импулси за размисъл).

Въпроси:

- Какво представляват талантите, дарбите, силните страни, интересите?
- Какво правя с голямо удоволствие?
- Какво мога да правя изключително добре?
- Кои са моите дарби/ силни страни?
- Моите интереси съвпадат ли с моите дарби?
- Какви силни страни забелязвам при другите?
- Какви силни страни виждат другите в мен?
- Кои силни страни са от особено значение, за да можем да живеем добре заедно?

(линк: <http://www.kontaktco.at/shop/pdf/110-44.pdf> като предложение за обучението по темата за вярата в собствените умения и силни качества)

2) Съвместно планиране на празник („Нашето съкровище от дарби“, „Изложба (вернисаж) на талантите“, ...). Препоръчва се още в самото начало на търсенето на съкровището да се разсъждава върху това, какви информационни и комуникационни технологии трябва да бъдат използвани за целта (и какви са наличните възможности).

Ако ме оценяват само по бележките ми в бележника, няма да открият никога истинските ми силни страни и качества.

© www.oups.com

СОЦИАЛЕН ДЕН

ТРЕНИРАТ СЕ СЛЕДНИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ:

- самостоятелност;
- вътрешна мотивация и собствена инициатива;
- самостоятелно, критично мислене;
- разсъждение /рефлексия/ върху собствените действия;
- усещане за самия себе си;
- диференцирано описание на собствената личност;
- конструктивно общуване;
- толерантност;
- разбиране на различни гледни точки;
- готовност за компромиси;
- изграждане на умение за водене на преговори и за изграждане на доверие;
- емпатия;
- конструктивен подход за справяне със стреса и разочарованието;
- разбиране за социално-икономическо развитие и интеркултурна комуникация.

© www.oups.com/

ПРАКТИЧЕСКА РЕАЛИЗАЦИЯ:

• Клуб „Слушам (внимателно)“

Да се изслушваме внимателно и да проявяваме взаимно разбиране е важно умение за постигане на спокойно и мирно съжителстване. Внимателното изслушване може да се тренира и чрез четене и разказване на истории. След прочитането (съотв. разказването им) децата си задават взаимно (евентуално и писмено) въпроси към съответния текст.

- **Препоръчан линк:** www.stories.uni-bremen.de;
<http://www.slovo.bg/showauthor.php3?ID=16&LangID=1>
- **Четене на истории, поставящи дилема,** разбиране, изиграване
- **Линк:** www.jugendrotkreuz.at → Infos & Medien → Publikationen → Dilemma-Geschichten
- **„Угризения на съвестта“:** Обмислят се ситуации, в които човек изпитва угризения на съвестта (напр. невинни малки лъжи, които злепоставят друг, отнемат нещо на някой друг, дават собствено предимство). Ситуациите да се нарисуват и към тях да се напишат по 1-2 изречения.
- **Обсъждания в класа/ Съвет на класа**
Въвеждане на ролеви карти (за импулс могат да се потърсят картинки/ изображения в Google) и да се работи с тях в различни сценарии/ ситуации.
- **Дискутиране на теми от пословици/ идиоматични изрази**
(Да се вземе предвид и да се използва многоезичието в класа!)
 - „Чистата съвест носи добър сън.“
 - „Човек е най-близък на самия себе си“.
 - „Който излъже веднъж, може да го направи отново.“
 - „Не причинявай на другите това, което не искаш да се случи на теб самия.“
(Тези „златни правила“ - естествено, в различна формулировка, се срещат във всички части на света.)

- Да се разсъждава върху посланието на басни, да се провеждат дискусии, защото те концентрират в себе си много социално познание.

ЛИНКОВЕ ПО ТЕМАТА СОЦИАЛНА КОМПЕТЕНТНОСТ:

- Тематична седмица ARD „Толерантност“ (идеи, прекрасни материали като филми, работни листове): www.rbb-online.de/schulstunde-toleranz/index.html
- Силно препоръчителни: www.bzga.de → Infomaterialien → Unterrichtsmaterialien:
 - Внимание и признание – начална степен: Информации и компоненти за стимулиране на социалното поведение в началното училище.
 - Внимание и признание: Материали за стимулиране на социалното поведение от пети до девети клас
- Упражнения за Социално учене на <http://bildungserver.berlin-brandenburg.de/>
- www.kontaktco.at/shop/pdf/110-47.pdf
- www.clixmix.de → Alle Themen (Всички теми) → Familie (Семейство)
- www.clixmix.de → Alle Themen (Всички теми) → Schule (Училище)
- www.adis.at → Arbeitsblätter (Работни листи) → Soziales Lernen (Упътвания за игри, които децата биха могли евентуално и сами да прочетат и подберат)
- www.sos-kinderdorf.at → Wie-Sie-helfen-können (Как да помогнете) → Mithelfen(Съвместна помощ) → Als Schule helfen (Да помогнем като училище) → Didaktische Materialien (Дидактически материали) → Projekt „starke 10“ (Игри и идеи за подобряване на социалните компетентности)
- И www.oups.com, С любезното съгласие на сайта ни беше разрешено да използваме рисунките за нашия материал.
- **ЛИНКОВЕ ЗА БАСНИТЕ** (→ компетентност за четене)
 - <https://chitanka.info/book/4619-basni>
 - <http://lesen.tibs.at/redaktion/legimus>
 - www.legimus.tsn.at/lit/stationenlernen-fabel.pdf
 - http://online-lernen.levrai.de/deutsch-uebungen/fabeln/a_fabeln_im_unterricht.htm
 - http://wegerer.at/deutsch/d_lesen_fabeln.htm
 - <http://www.udoklinger.de/Deutsch/Fabeln/Fabeln.htm>

Най-ценната задача в живота
= да предадем любов³ (любов на
трета степен)

© www.oups.com/

ДЕН, ПОСВЕТЕН НА ТЕМАТА „УЧЕНОТО Е УДОВОЛСТВИЕ“

ТРЕНИРАТ СЕ СЛЕДНИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ:

- Умение за усвояване на необходимите за по-нататъшното учене основни умения (четене, писане, смятане, компютърна компетентност и т.н.).
- Умение за усвояване и осмисляне на нови знания и тяхното свързване с вече познати неща.
- Умение за организиране на собствения процес на учене самостоятелно и с вътрешна мотивация.
- Умение за оценка на собствената работа и за търсене на съвет при необходимост.
- Умение за концентрация за по-дълго време.
- Да учим заедно, използване предимствата на хетерогенните групи и споделяне на резултатите от ученето.
- Ориентираност към решаване на проблемите.
- Самодисциплина
- Носене на отговорност за самия себе си.
- Издръжливост и постоянство.

ПРАКТИЧЕСКА РЕАЛИЗАЦИЯ

В началото на деня за учене чрез игра/ Деня на дидактическите игри/ би могло да се започне с 3-минутния филм „Кницше и ученето“, който всички заедно да изгледат и след това всички да помислят и поговорят за него (www.planet-schule.de → Filme online → Filmtitel ins Suchfeld eingeben (В полето за търсене се задава заглавието на филма)).

Не само в този ден има смисъл на децата да бъдат представени мнемо-техники (вж. www.brain-fit.com → Lerntechniken) и те самите да се запознаят с тях. Това доставя удоволствие и стимулира компетентността за учене!

В деня под мотото „Ученето е удоволствие“ децата могат да донесат собствени игри (да се изясни предварително за какви игри става дума) и/ или да се използват наличните в класа/училището игри.

Старите игри с хартия и молив дават възможност за натрупване на разнообразен опит в ученето и се организират лесно. Може да се случи така, че децата да бъдат заразени с вируса „Ученето е удоволствие!“

В началото на деня трябва да бъдат представени накратко игрите/ станциите за игра, като е най-добре това да бъде направено от самите деца. След това се изяснява за колко деца са подходящи съответните станции и колко време се играе в тях.

ИДЕИ ЗА ИГРИ С ХАРТИЯ И МОЛИВ

- **Пресичането забранено!** (Игра за двама играчи):

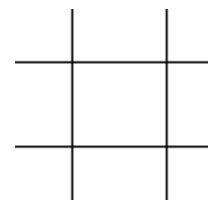
Едно дете написва с молив на лист хартия цифри от 1 до 20 (или 30, 40, ...) или азбуката, като огражда всяка буква или цифра в малко кръгче. Децата вземат цветни моливи и свързват, редувайки се, буквите или цифрите във възходящ порядък, без да пресичат линиите на другото дете. Ако някой от играчите начертае своята линия върху тази на партньора си, получава наказателна точка. Играта печели детето с най-малко точки.

- **Игра на квадратчета** (Игра за 2-4 деца върху карирана хартия):

Най-напред се начертава една рамка в желаната форма. В очертаното поле децата начертават едно след друго в своя цвят рамкиращи квадратчета линии. Който начертае последната черта от кутийката, т.е. я затвори, има правото да напише в кутийката в своя цвят някакъв символ (кръстче, кръгче и т.н.). Печели детето с най-много кутийки.

- **Tic Tac Toe /Морски шах/** (Игра за двама):

С четири черти се начертава игрово поле, което се състои от 9 кутийки. След това децата, редувайки се, вписват „X“ съотв. „O“ в полетата. Който успее пръв да разположи 3 свои символа един след друг (вертикално, хоризонтално или диагонално), печели играта.

- **Игра с истории** (за мин. две деца):

Всяко дете има пред себе си лист хартия и написва началото на едно изречение, като има право да напише само три думи. След това листът се подава нататък. Следващото дете също пише три думи върху листа. Ако е необходимо, по всяко време могат да се допишат препинателните знаци. Листовете се предават от играч на играч, докато върху тях не остане свободно място. Накрая се прочитат историите, които обикновено са много весели.

- **Игра на градове и държави** (Игра за мин. две деца)

Най-напред се начертават и надписват таблиците. На най-горния ред се нанасят обобщаващото понятие (град, държава, река, професия, растение, анимационен герой, име, храна, дреха, глагол, съществително, ...)

За всеки кръг от играта се избира буква от азбуката, като някое дете си казва наум азбуката, а друго му казва след известно време „Стоп!“.

Всички деца написват във всяка графа подходяща дума с тази начална буква. Когато някое от децата попълни всички графи с подходящи понятия, то извиква „Стоп!“. Всички решават заедно дали понятията са „валидни“. За всяко понятие се дава по една точка: Кой има най-много точки?

Град	Държава

ЛИНКОВЕ ПО ТЕМАТА „УЧЕНОТО Е УДОВОЛСТВИЕ“

- http://spielewiki.org/wiki/Kategorie:Spiel_mit_Papier още игри върху хартия
- www.brain-fit.com:
 - Учебни техники (Мнемо-техники са съобразени с мозъчната дейност указания за учене. Те спомагат за това, информацията да бъде запаметявана от мозъка бързо и трайно с помощта на игри.
 - Джогинг за мозъка (Игри за трениране на паметта, загадки и игри със зарове)
 - Съвети за учене (Съвети за по-лесно и ефективно учене)
- www.labbe.de/ → Lerntrix (Трикове за учене) (Работилница с много трикове за учене)
- www.aduis.at → Arbeitsblätter → Spiele und Rätsel → Rätsel & Quiz
- www.peraugym.at/links/lernen.htm (интернет източници по темата „Правилно учене“)

ДЕН НА КОМПЮТЪРА И СМАРТФОНА

ТРЕНИРАТ СЕ СЛЕДНИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ:

- Търсене, набиране и обработка на информация.
- Критично и системно използване на информация.
- Различаване на реалното от виртуалното.
- Намиране, търсене и използване на информация в браузери.
- Използване на интернет за стимулиране на критичното мислене, на креативността и на иновативността.
- Критичен анализ на наличната информация.
- Отговорно използване на медии.
- Използване на помощни средства за разбиране, подготовка и презентирание на информацията.
- Използване на социални мрежи за културни и социални цели.

ПРАКТИЧЕСКА РЕАЛИЗАЦИЯ

Информационните и комуникационните технологии (ИКТ) заемат все по-голямо място в нашия живот и тази компетентност е задължителна. Поради тази причина дигиталните медии трябва да бъдат прилагани при всяка възможност и по всеки възможен начин и в рамките на посветените на талантите дни.

ЛИНКОВЕ ПО ТЕМАТА КОМПЮТЪРНА КОМПЕТЕНТНОСТ:

- www.planet-schule.de
 - **Медийна компетентност:** Децата изграждат компетентност само чрез натрупване на собствен опит. Тук се имат предвид знанието как се правят медии, каква е ползата за тях, но също така и че те могат да подвеждат и манипулират.
 - **Филми онлайн:** Чрез функцията търсене могат да се намерят чудесни филми по много теми и специални предмети. За работата преди и след филма са много полезни „АБВ-списъци“. (В YouTube да се потърсят "Birkenbihl ABC-Listen", изобщо видео-семинарите от Вера Биркенбил (Vera F. Birkenbihl) като цяло са за препоръчване).
- www.schule.at:
 - **IT & Infrastruktur:** Наред с обзор за съответната техника са представени и конкретни примери за прилагането ѝ в обучението!
 - **Инструменти:** Полезни инструменти от интернет, които могат да подпомогнат преподавателите както в организирането, така и в подготовката и провеждането на обучението.

© www.oups.com

ДЕН НА ЕЗИЦИТЕ

ТРЕНИРАТ СЕ СЛЕДНИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ:

- **Компетентност за общуване на роден език:**
 - Реализиране на разнообразни комуникативни ситуации.
 - Различаване и използване на различни видове текстове.
 - Търсене, събиране и обработка на информация.
 - Готовност за критичен и конструктивен диалог.
 - Разбиране за естетика на езика.
 - Осъзнаване на въздействието на езика върху другите.
 - Използване на езика позитивно и социално отговорно.
- **Чуждоезикова компетентност:**
 - Да разбира устни и писмени съобщения.
 - Започване, поддържане и приключване на разговор.
 - Четене, разбиране и създаване на текстове.
 - Използване на помощни средства.
 - Неформално учене на език.
 - Интерес към езиците и интеркултурната комуникация.

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРАКТИЧЕСКА РЕАЛИЗАЦИЯ

- Разказване, четене на истории на друг, писане.
- Езикови игри, напр.:
 - Игра с препинателни знаци: „Ела, ще ядем дядо!“ или „Ела, ще ядем, дядо!“ „Яж детето ми!“ или „Яж, детето ми!“ ... Оттук следва: Препинателните знаци са важни, те могат да спасят живот ;-)
 - Изречения, които в зависимост от интонацията могат да имат различно значение: „Няма да дойдеш с нас!“ //: „Няма да дойдеш с нас?“
- Межкултурно общуване (комуникация) – жестове, които не навсякъде имат еднакво значение.
- Работа със стихотворения: рецитиране, писане и „претворяване“ (генеративно писане)
Импулс:
 - Съставяне на картотека, от която всяко дете, в съответствие с основната тема, има възможност да си избере стихотворение.
 - Към стихотворенията (под формата на картотека?) се предлагат идеи за това, как може да се работи със стихотворенията.Примери:
 - Стихотворението се играе като театрална постановка;
 - Стихотворението се рецитира по роли;
 - Стихотворението се представя като пантомима;
 - Стихотворението се „озвучава“ (→История в звук)
 - Рисунка по стихотворение; създаване на колажи или скулптури, ...
 - Стихотворението се използва като основа за написване на история;
 - Стихотворението се преписва с красив шрифт и се раздава в училище.

- Трениране на компетентността и уменията за четене: Комбиниране на Деня на езиците със Седмица на четенето.

ЛИНКОВЕ ПО ТЕМАТА „ЕЗИКОВА КОМПЕТЕНТНОСТ И УМИЕНИЕТО ЗА ЧЕТЕНЕ“

Проучване на езиковите умения

- Карти за проучване на езиковите умения за децата в детските градини:
www.bifie.at/system/files/dl/fsd-2011_besk-karten.pdf
- Карта за наблюдение за установяване на езиковата компетентност по немски език (ев. роден език) на деца, за които немският е втори език – Наръчник: www.bifie.at/system/files/dl/fsd-2011_besk-daz-handbuch_o.pdf
- Карта за наблюдение за установяване на езиковата компетентност по НЕ (ев. роден език) на деца, за които немският е втори език – Наръчник: www.bifie.at/system/files/dl/fsd-2011_besk-daz_o.pdf

„Апробирани, съобразени с образователните стандарти“ материали и идеи ще намерите на:

- Ориентирано към изграждане на компетентности обучение по „Немски език, четене, писане“ и „Математика“ за първи клас;
www.bifie.at/system/files/dl/bist_d4_m4_kompetenzorientierter_unterricht_2013-11-07.pdf Ideenpool Deutsch, Lesen, Schreiben 1. Schulstufe, S.89
- Ориентирано към изграждане на компетентности обучение по „Немски език, четене, писане“ и „Математика“ за трети клас:
www.bifie.at/system/files/dl/bist_d3_m3_kompetenzorientierter_unterricht_05-06-13.pdf
База с идеи по немски език, четене, писане 3. клас, стр. 87
- Ориентирано към изграждане на компетентности обучение по „Немски език, четене, писане“ и „Математика“ за четвърти клас:
www.bifie.at/system/files/dl/bist_d4_m4_kompetenzorientierter_unterricht_05-06-13.pdf База с идеи по немски език, четене, писане 4. клас, стр. 92

Четене:

- www.labbe.de: „Кошница с четива“ (приказки, легенди, истории, ...)
- Четене на текстове или изречения, използвайки зарове с мимики (Зарът се хвърля и текстът/изреченията се четат с настроението, което се е паднало на зара). Упътвания, съвети и материали ще намерите с помощта на Google като зададете за търсене „Mimik-Würfel Rotes Kreuz“ (Зарове с мимики Rotes Kreuz).
- Брошура LESENSWERT („Струва си да се прочете“): www.stadtschulrat.at/begabungsfoerderung
- Училище по четене: http://legimus.tsn.at/sdl/#schule_des_lesens.html → Downloads
- „Lesetheater“ („Театър на четенето“): Прекрасни, „специализирани“ текстове под формата на театрални пиеси може да се намерят на сайта на несравнимия Пърл Ницше: <http://www.pearls-of-learning.com/joom/index.php/de/materialien/gehirnfrende-unterrichtstexte>
- Четене пред други, разказване, представяне на смешни истории, ...
 - www.kidsweb.de; www.blinde-kuh.de/; www.kirchenweb.at/ → Witze
- Четене пред други, разказване, представяне на стихотворения, ...
 - www.heilpaedagogik-info.de/ → Gedichte (стихотворения); www.kinder-alles-fuer-kids.com → Gedichte (стихотворения); www.bildungserver.com → Gedichte (стихотворения)

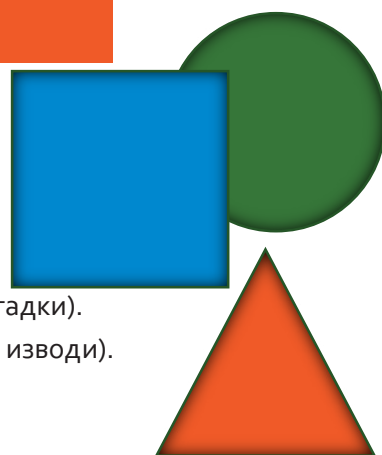
Разнообразни и много подходящи материали по темата „Езикова компетентност“ ще намерите на адрес:

- www.clixmix.de → Alle Themen → Sprache, Buch, ... www.clixmix.de → Всички теми → език, книга ...
- www.aduis.at → Deutsch, Englisch, ...
- www.lehrmittelperlen.net (20 € годишен абонамент, който със сигурност си заслужава!)
- www.zaubereinmaleins.de (еднократно 20 €, които наистина си струват!)
- <http://www.plovdiv.bg/wp-content/uploads/2012/09/Methodika-REDAKTIRANA.pdf> - Сборник добри практики за обучение на деца-билингви в мултикултурна среда
- http://novshans.mon.bg/materiali/KU_nachalen.pdf - Наръчник за учителя – курс за ограмотвяване на възрастни

ДЕН НА МАТЕМАТИЧЕСКОТО И ПРОСТРАНСТВЕНО МИСЛЕНЕ

ТРЕНИРАТ СЕ СЛЕДНИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ:

- Математическо мислене.
- Боравене с числа.
- Представа за количества.
- Логическо и аналитично мислене („спорт“ за мозъка, решаване на загадки).
- Установяване на причинно-следствени връзки (умение за правене на изводи).
- Намиране на алтернативни начини за решение.
- Геометрични форми (чертане, разпознаване, моделират
- Пространствено мислене и представи.
- Разчитане на планове и карти.
- Умение за разбиране на таблици, статистики и диагра

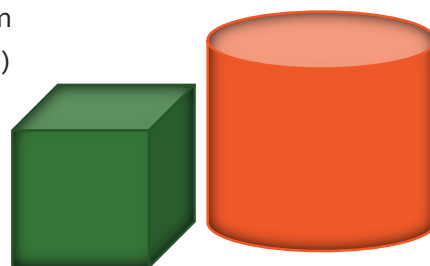
1,3,5,7...

ПРАКТИЧЕСКА РЕАЛИЗАЦИЯ

Чрез използването на включените в посочените линкове материали и „находки“ от интернет да се създаде разнообразен математически ландшафт със свободен достъп за децата.

ПОЛЕЗНИ ЛИНКОВЕ:

- Пъзел с геометрични фигури
 - Напр. Танграм: <http://grundschullernportal.zum.de/wiki/Tangram>
 - www.schule.at → Portale → Volksschule → Fächer → Mathematik → Geometrie (→ Tangram: Buchstaben als Tangram-Vorlage)
- Отлични примери за изчисление се намират на следните страници:
 - <http://wegerer.at/mathe/m.htm> → Генерал, Игри тип конструктор & Отгатни и комбинирай
 - www.lehrmittelboutique.net → математика
 - www.lehrmittelperlen.net (20 € годишна такса за ползване си струва)
 - www.zaubereinmaleins.de (20 € еднократна такса); <http://www.abcund123.de/mathe>
 - www.bifie.at/system/files/dl/bist_ma_themenheft_problemloesen_2013-05-16.pdf → Съвети и информация на страницата на BIFIE, напр.:
 - www.blick.it → Arbeitsumgebungen → Modellieren mit Mathe (→ математика и изкуства) <http://www.blick.it/blick/angebote/modellmathe/infothek.htm>
 - www.clixmix.de → Alle Themen → Zeit (математика и време)
 - www.aduis.at → Mathematik

ДЕН НА ПРИРОДНИТЕ НАУКИ

ТРЕНИРАТ СЕ СЛЕДНИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ:

- Използване на инструменти и уреди за постигането на определена цел;
- Познаване на най-важните характеристики на едно научно изследване;
- Познаване на границите и рисковете на научния прогрес и на техниката;
- Отчитане на последиците от технологичния прогрес за собствения живот, за общността, за околната среда и за целия свят.
- Компетентността „Четене“: четене, разбиране и следване на указанията от експериментални упътвания.

(ЕВЕНТУАЛНО) НЕОБХОДИМИ МАТЕРИАЛИ

- По пътя на изследователския процес-планова игра като въведение в научното мислене (виж приложението),
- Биология: донасят се животни и растения (или техни снимки), книги за растения и животни, компютър с интернет връзка за проучване в интернет,
- Физика/ Химия: указания от интернет, материали за експерименти, компютър с интернет връзка за проучване в интернет.

ПРАКТИЧЕСКА РЕЛИЗАЦИЯ

- Подготвят се **станции**, в които децата могат да експериментират свободно (спазвайки обсъдените с всички участници правила).
Децата заснемат работите си или записват видео клипове и така „съвсем между другото“ се сдобиват с материал за своите индивидуални презентации за празника за края на Търсенето на съкровището от дарби. Чрез подготовката си децата намират възможност за откриване и тренинг на други свои дарби и силни качества като езикова компетентност, компетентност за презентиране, медийна компетентност, културна компетентност, компютърна компетентност, предприемаческа компетентност, ...

- **Ъпсайклинг:**

От отпадъчни материали се изработват предмети на изкуството или такива с потребителска стойност. Децата получават заданието да съберат отпадъчни материали и да помислят какво биха могли да направят от тях. Идеи можете да потърсите в интернет.

ПОЛЕЗНИ ЛИНКОВЕ:

- www.arvindguptatoys.com (→ Fotos): Идеи за изработване на (природонаучни) игри от отпадъчни материали. Потърсете и на сайта www.ted.com/talks/arvind_gupta_turning_trash_into_toys_for_learning?language=de. Видео указание от Арвина Гупта: Arvind Gupta („Toys from Trash“): <https://www.youtube.com/user/arvindguptatoys/videos>
- www.clixmix.de → Alle Themen (Всички теми) → мореплаване, отпадъци, градина, ферма, гора, метеорологични феномени, домашни животни, птици, открития, ...
- www.planet-schule.de/ → Filme online (онлайн филми) → задава се в полето за търсене и могат да се намелят много филми за сваляне от интернет.

- www.aduis.de → Arbeitsblätter (работни листове) → Биология, хранене и домакинство, физика и химия, труд и техника, ...
- www.kids-and-science.de
- www.science-center-net.at/index.php?id=655
- www.schule.at/portale/volksschule/wochenthemen/detail/experimente.html
- www.haus-der-kleinen-forscher.de/de/praxisideen/experimente-versuche/
- www.schule-und-familie.de → Experimente (експерименти)
- www.kinderuni.at/forschen/experimente
- www.oesz.at/download/chawid/027_AGB_Chawid_BE_Farbenlehre.pdf
- www.stadtschulrat.at/begabungsfoerderung → Указания и предложения за природонаучната област на центъра за подкрепа на дарованията
- www.haus-der-kleinen-forscher.de/de/praxisideen/experimente-versuche/
- www.meine-forscherwelt.de/intro/start.html
- Техника
 - www.technikbox.at
- Справочници за животни:
 - <http://online-tierlexikon.de>
 - www.vox.de/tierlexikon
 - www.kindernetz.de/oli
- Справочници за растения:
 - www.pflanzen-lexikon.com
 - www.ausgabe.natur-lexikon.com → Pflanzen (растения)

© www.oups.com/

ДЕН НА ДВИЖЕНИЕТО

ТРЕНИРАТ СЕ СЛЕДНИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ:

- Повтаряне на групи последователни движения;
- Фина и груба моторика;
- Сръчност;
- Активно жестикулиране;
- Радост от движението, талант за движение и подвижност;
- Усещане на тялото, усет за равновесие.

ПРАКТИЧЕСКА РЕАЛИЗАЦИЯ

В този ден трябва да се използва физкултурният салон. Ако повече класове работят по търсенето на съкровището, то това намалява натовареността на отделните учители.

Предизвикателство „Спортни таланти“: Бягане с препятствия (може да се проведе и в класната стая!)

- **Материали:** Автомобилни гуми, въжета, столове, кутии, маси, пластмасови бутилки, балони, кошче за хартиени и т.н., хронометър.
- Всяка група трябва с донесените от нея материали да подреди собствен паркур. Това предоставя на децата възможността, съвсем незабелязано да тестват и тренират също и пространствената си интелигентност, своята екипна и предприемаческа интелигентност.
- Когато паркурът (трасето) е готов, децата го минават толкова пъти, колкото могат в рамките на зададеното време (хронометър!)

ПОЛЕЗНИ ЛИНКОВЕ:

- www.gesundundmunter.at/ → Unterrichtsmaterialien (Учебни материали)
- www.klugundfit.at/ → Übungssammlung (Karteien) (Набор упражнения – картотеки)
- www.give.or.at/ → Downloads → „Gutdrauf Gesundheitsparcours“ (Паркур на здравето)
- www.bewegteschule.at/
- www.bzga.de → Infomaterialien → Unterrichtsmaterialien (Учебни материали) → Unterricht in Bewegung
- www.clixmix.de → Alle Themen → Fußball (Футбол)
- www.clixmix.de → Alle Themen → Wintersport (Зимни спортове)
- www.clixmix.de → Alle Themen → Tanz (Танци)
- www.aduis.de → Arbeitsblätter → Bewegung und Sport (Движение и спорт)

© www.oups.com/

© www.oups.com/

ДЕН НА МУЗИКАТА

ТРЕНИРАТ СЕ СЛЕДНИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ:

- Разпознаване на мелодии;
- Запяване на чути(показани) мелодии и тонове;
- Ритмичност/ чувство за ритъм (танцуване, пляскане с ръце, ...);
- Удоволствие и радост от музиката;
- Свирене на един или повече инструменти;
- Измисляне на мелодии и композиране;

НЕОБХОДИМИ МАТЕРИАЛИ:

- Музикални инструменти;
- „Обикновени материали от ежедневието“ (чаши, метли, лъжици за готвене, ...);
- Еwentуално песнопойки.

ПРАКТИЧЕСКА РЕАЛИЗАЦИЯ:

- „Създаване“ на обща песен. Децата имат свободата да решат какво да правят. Няма значение дали ще пеят, ще рапират, ще свирят на инструменти или ще изпеят песен, докато си правят гаргара с вода.
- От обикновени и достъпни материали от ежедневието се изработват инструменти.
- Движения на фона на музика и изразяване на чувства чрез танц.
- Още идеи на www.clixmix.de → Alle Themen (всички теми) → Musik machen (музицирам)

ПОЛЕЗНИ ЛИНКОВЕ:

- www.schule.at/portale/musikerziehung/; www.schule.at/portale/volksschule/faecher/musikerziehung.html
- Музика за деца от цял свят: www.karibuni-weltmusik-fuer-kinder.de/html/ → Instrumente
- Млада класика – един оркестър се представя: www.junge-klassik.de/
- „Музикалното пътуване на Бьорнис“ е безплатна онлайн програма, с чиято помощ играейки децата могат да тренират слуха си: www.br-online.de/kinder/spielen-werkeln/spiele/boerni/
- Notenmax-онлайн обучение по музика за деца: www.notenmax.de/
- DoReMikro: www.br-online.de/podcast/ → Kinder → DoReMikro:
Музикални предавания с безплатни МРЗ-файлове. Всеки един от тях е с продължителност от около половин час. В една станция (ъгълче, в което могат да се слушат МРЗ записи) децата могат да чуят някое от интересните за тях предавания и да изготвят проект за обложка на диска или малък плакат, или пък да напишат кратък „критичен“ материал.
Темите са напр. Какво е било любимото ястие на Моцарт? Защо диригентите се нуждаят от пръчка? Как работи един шлапофон (нестандартни инструменти от различни материали, напр. пластмасови тръби)? Участват известни музиканти, диригенти, композитори, концертни рояли
- www.clixmix.de → Alle Themen (всички теми) → Musik machen, Tanz (музициране, танц)
- www.labbe.de → Дървото на песните: Песни от цял свят за слушане, пеене, пляскане с ръце, танцуване;
- www.aduis.de → Arbeitsblätter (работни листове → Musik (музика)

При „Търсенето на съкровището от дарби“ Денят на музиката, Денят на креативността и Денят на предприемача естествено преливат един в друг и затова решението дали да им се отделят отделни дни или да се съчетаят в един, се взема за конкретен случай.

ДЕН НА КРЕАТИВНОСТТА

ТРЕНИРАТ СЕ СЛЕДНИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ:

- Признание за художествените изяви и наслада от тях;
- Умение за изразяване по различен начин (писмено, с художествено изобразяване, с музика, актьорски, ...);
- Сравняване на собствените творчески произведения с тези на другите и установяване на разликите;
- Откриване на социалните и икономически възможности на културните дейности;
- Разбиране на културата на собствената страна и участие в културния живот;
- Респект и готовност за приемане на другите култури.

НЕОБХОДИМИ МАТЕРИАЛИ:

Компютър с интернет, различни хартии, отпадъчни материали от картон, от изкуствени материали и др.; бои за оцветяване, пастели, списания, маркери, ножици, лепило, дрехи за преобличане за различни роли, ...

ПРАКТИЧЕСКА РЕАЛИЗАЦИЯ:

Децата получават задачата да представят художествено своите дарби, т.е. всичко, което ги вдъхновява, и да презентират резултата на празника на таланта. С какво и как ще го направят, децата решават напълно самостоятелно.

Примери:

- Плакат/колаж
- Предмет
- Писане на текстове (Пример: Стихотворения – работилница за писане → Ден на езиците)
- Писане на нови текстове за песни/рап
- Записване на видео за таланта (видео заснемане с мобилния телефон?)
- Радиопиеса (www.lehrer-online.de/733056.php)
- Текст (www.boostbox.ch/de/Augenblicke)
- Дигитална презентация (PowerPoint-презентация, Thinglink: www.thinglink.com)
- Театрална постановка

ПОЛЕЗНИ ЛИНКОВЕ:

- www.schule.at/portale/bildnerische-erziehung/ или
- www.schule.at/portale/volksschule/faecher/bildnerische-erziehung.html
- www.lehrerweb.at → Materialien (материали) → Bildnerische Erziehung (художествено възпитание)
- www.blinde-kuh.de → търсени понятия „Musik“ (музика), „Kunst“ (изкуство),
- www.clixmix.de → всички теми: танци, игра, език, изобр. изкуство, музика, фантастични същества.

Да се играе театър:

- www.theater-in-der-schule.de/
- www.ksj-hamburg.eu/ → Downloads → Reader „ImproTHEATER“:
- www.ksj-hamburg.eu/wp-content/uploads/2012/03/improtheater.pdf
- www.grips-theater.de/assets/Uploads/.../schatzsuchematerial2011.pdf (търсене на съкровище!!!)

Трениране на креативността: идеи, препоръки, упражнения, ...

- <https://aok-on.de/sport-ernaehrung/10-uebungen-zur-kreativitaet.html>;
- www.creative-trainer.eu/ Downloads: www.creative-trainer.eu/fileadmin/template/download/Modul_2_Kreativitaetstechniken.pdf

ДЕН НА ПРЕДПРИЕМАЧА

Препоръчваме този ден или отделни „Часове на предприемача“ да се използват за подготовката на Празника на талантите.

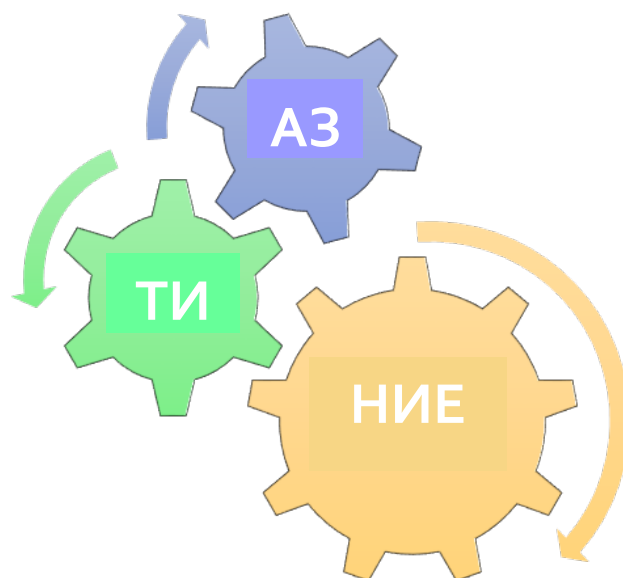
ПРАКТИЧЕСКА РЕАЛИЗАЦИЯ:

Да се планира, организира и проведе ден, посветен на резултатите от търсенето на съкровището от дарби. Децата представят на този празник своето портфолио на талантите (идеи ще намерите в приложението), плакати, театрални сценки, дигитални презентации, песни, стихотворения, танци и др., които са подготвили при търсенето на съкровището.

Ако планирането, организирането и програмата на празника (ев. с бюфет) се поеме от децата, те биха получили разнообразни възможности да открият и да развият предприемаческите си таланти и компетентности.

ТРЕНИРАТ СЕ СЛЕДНИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ:

- Самостоятелно мислене и работа;
- Предвидливо действие;
- Оценяване на собствените силни и слаби страни;
- Разпознаване на рискове – и при необходимост да се реагира;
- Умение за работа в екип (поемане на отговорност, постигане на договорености; чувствителност в общуването, ръководни умения, умения за делегиране, рефлексия, анализ, ...);
- Компетентност за планиране, за организиране (празници, акции, ...);
- Мислене, ориентирано към решаване на проблеми;
- Креативност;
- Презентационни компетентности;
-

ПОЛЕЗНИ ЛИНКОВЕ ПО ТЕМАТА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКАТА КОМПЕТЕНТНОСТ

- www.clixmix.de → Alle Themen (Всички теми) → Werbung (Реклама)
- www.clixmix.de → Alle Themen (Всички теми) → Geld (Пари)
- www.sparefroh.at/de/Geld-Wissen/Sparefroh-TV
(разнообразни материали, свързани с парите, икономиката, желанията, ...)
- www.schule.at/ → Portale (Портали) → Sekundarstufe (Гимназиална степен) → Geographie und Wirtschaftskunde (География и икономика)
- www.schule.at/ → Portale (Портали) → Volksschule (Начално училище) → Fächer (Предмети) → Sachunterricht (→ Wirtschaft (Икономика))

ПРИЛОЖЕНИЕ

В приложението са поместени различни материали, предназначени за процеса на търсене на дарбите: Идеи за предизвикване към размисъл върху дарбите, видове поведение за спокойно съжителство, лист за (само)наблюдение, предвиден за различни възрастови групи.

Всеки преподавател трябва да прецени сам кои материали са най-подходящи за неговия клас и да реши как би могъл да ги използва.

МАТЕРИАЛИ, КОИТО МОГАТ ДА БЪДАТ КОПИРАНИ И РАЗДАДЕНИ НА УЧЕНИЦИТЕ:

1. Заглавна страница.
2. Въведение: Крилати фрази като повод за разсъждение.
3. Поощряване на миролюбивото и конструктивно общуване с другите.
4. Три прости правила за свободно от агресия общуване.
5. АБВ-списък.
6. „Аз познавам добре себе си“: Портфолио на личността.
7. Списък на дарбите (и силните страни) за маркиране и допълване.
8. „Търсене на съкровището от дарби“.
9. Плакат на дарбите за самостоятелно рисуване.
10. Лист за наблюдение, предназначен за деца на възраст ок. 5-10 г.
11. Въпросник за деца от детската градина, както и за ученици от първи и втори клас.
12. Въпросник за интересите (кратък).
13. Указания за научна работа (за деня на природните науки).

ТИ ПРИТЕЖАВАШ МНОГО

ДАРБИ

Всяко дете има съкровище от дарби! Но помисли за следното:
Всеки малък талант се нуждае от много усилия, упражнение,
търпение и любов,
за да стане от него голям талант!

Помисли върху това!

Използвай всички таланти, които ТИ
притежаваш!
Горите биха били много тихи, ако в тях
пееше само птицата,
която умее да го прави най-добре!

Хенри ван Дайк

Помисли върху това!

Всеки човек е един гений.
Но ако ти оценяваш една риба само по
това, как се катери по дърво, то тогава
ще я считащ през целия й живот за
глупава.

Алберт Айнщайн

Помисли върху това!

ТИ

**СИ ЕДНО МНОГО СПЕЦИАЛНО
СЪЩЕСТВО!**

Има много неща, в които ти си добър.
Това могат да бъдат смятането, мисленето, пеенето,
утешаването, смеха, организирането и още много
неща.

Няма никакво значение коя е дарбата.
Всички твои таланти работят заедно във всичко, което
ти правиш.

Използвай ги винаги, когато можеш.
Колкото по-често използваш твоите дарби, толкова по-
силни стават те!

ВСЕКИ ЧОВЕК ИСКА ДА ЖИВЕЕ В МИР!

Това съвсем не е толкова просто и се получава, само ако всички се придържат към основните правила.

Ето защо аз работя върху това, да бъда, да стана и да остана миролюбив.

Преди на направя нещо, обмислям...

...какво би се случило, ако ВСИЧКИ биха
постъпили като мен?

Поговори с другите за това, какво се случва, ако всеки...

- би бил нелюбезен.
- би мислил само за себе си.
- би хвърлял отпадъците навсякъде по земята.
- би говорил винаги, когато му се прииска.

Посочи свои примери:

ТАКА СЕ ИЗРАЗЯВАМ:

- 1.) КАЗВАМ КАКВОТО ВИЖДАМ ИЛИ СЪМ ВИДЯЛ.
- 2.) КАЗВАМ КАК СЕ ЧУВСТВАМ В ТАЗИ СИТУАЦИЯ.
- 3.) КАЗВАМ КАКВО СИ ПОЖЕЛАВАМ.
- 4.) ЛЮБЕЗНО ОТПРАВЯМ МОЛБА ЗА ...
- 5.) ... И СЛЕД ТОВА КАЗВАМ И „БЛАГОДАРЯ“!

Внимание:

Използвай само послания от първо лице!

(„Аз видях, че ...“, „Това **ме** натъжава!“, „Аз си пожелавам ...“)

Важно: Мисли винаги за „Моля“ и „Благодаря“!

ОПИТАЙ!

Разиграй с другите ситуация, в която ти наистина си се ядосал за нещо! Придържай се в случая към правилата. Накрая поговорете за това как сте се чувствали и какво ви е направило впечатление.

Договор със самия себе си:

Аз си обещавам да се изразявам
миролюбиво, но въпреки това
категорично. При това винаги мисля и за
чувствата на другите хора.

.....

Дата

.....

Подпис

	АБВ-списък: какво правя ... (глаголи)	Умея много добре!	Върша с голямо удоволствие!
А			
Б			
В			
Г			
Д			
Е			
Ж			
З			
И			
К			
Л			
М			
Н			
О			
П			
Р			
С			
Т			
У			
Ф			
Х			
Ц			
Ч			
Ш			
Щ			
Ю			
Я			

ПОЗНАВАМ ДОБРЕ СЕБЕ СИ!

МОИТЕ ДАРБИ

МОИТЕ ДОБРИ КАЧЕСТВА

КАКВО МЕ ПРАВИ ЩАСТЛИВ

КАКВО МЕ ПРАВИ НЕЩАСТЕН

КАК ПРАВЯ ДРУГИТЕ ЩАСТЛИВИ

Примери, идеи („Четене с луна“)

Таланти: да се поставяш на мястото на другия, забелязваш, когато някой се нуждае от помощ, винаги разсъждаваш с другите, работя внимателно, прибирам се нещата, смея се, приветлив, спортувам, плувам, чета, рисувам, пиша красиво, пиша истории, смятам, имам добри идеи, пея, танцувам, музицирам, разсъждавам, измислям игри, доставям радост на другите, работя в екип с другите, не се отказвам веднага, когато възникнат проблеми,

Качества: любезен, приветлив, духовит, позитивен, със самочувствие, внимателен, търпелив, добронамерен, спокоен, витален, отзивчив, хитър, открит, подреден, спортен, упорит, овладяен, креативен, надежден, състрадателен, прилежен, честен, толерантен, заинтересован, любознателен, ...

ТЪРСЕНЕ НА СЪКРОВИЩЕТО ОТ ДАРБИ

Аз съм на ____ години.

○ Аз съм момиче.

○ Аз съм момче.

Отбележи с кръстче!	☺	☹	⊗
Обичам да разказвам и да говоря.			
Обичам да чета.			
Обичам да пиша.			
Харесвам други езици.			
Обичам да смятам.			
Когато смятам, намирам бързо решението.			
Мога добре да организирам.			
Обичам да пея и да музицирам.			
Бързо уча песни.			
Обичам да слушам музика.			
Често си тананикам и си мрънкам под носа.			
Мога добре да си представям различни неща.			
Обичам геометрията.			
Често рисувам.			
Обичам да строя и да изработвам ръчно неща.			
Обичам да се движа.			
Добър съм в гимнастиката.			
Харесвам ролеви игри.			
Бързо уча нови спортове.			
Обичам и се грижа за животни.			
Обичам и се грижа за растения.			
Интересувам се от опазването на природата.			
Често съм на открито.			
Обичам да наблюдавам животни и растения в природата.			
Мога добре да изслушвам.			
Обичам да посреднича за преодоляване на спорове.			
Обичам да помагам, отзивчив съм.			
Приятелството е важно за мен.			
Обичам да ръководя.			
Обичам да задавам допълнителни въпроси.			
Познавам моите силни страни и слабости.			
Обичам да съм сам.			
Обичам спокойствието.			
Интересувам се от възникването на живота.			
Интересувам се от религии, от смисъла на живота, ...			

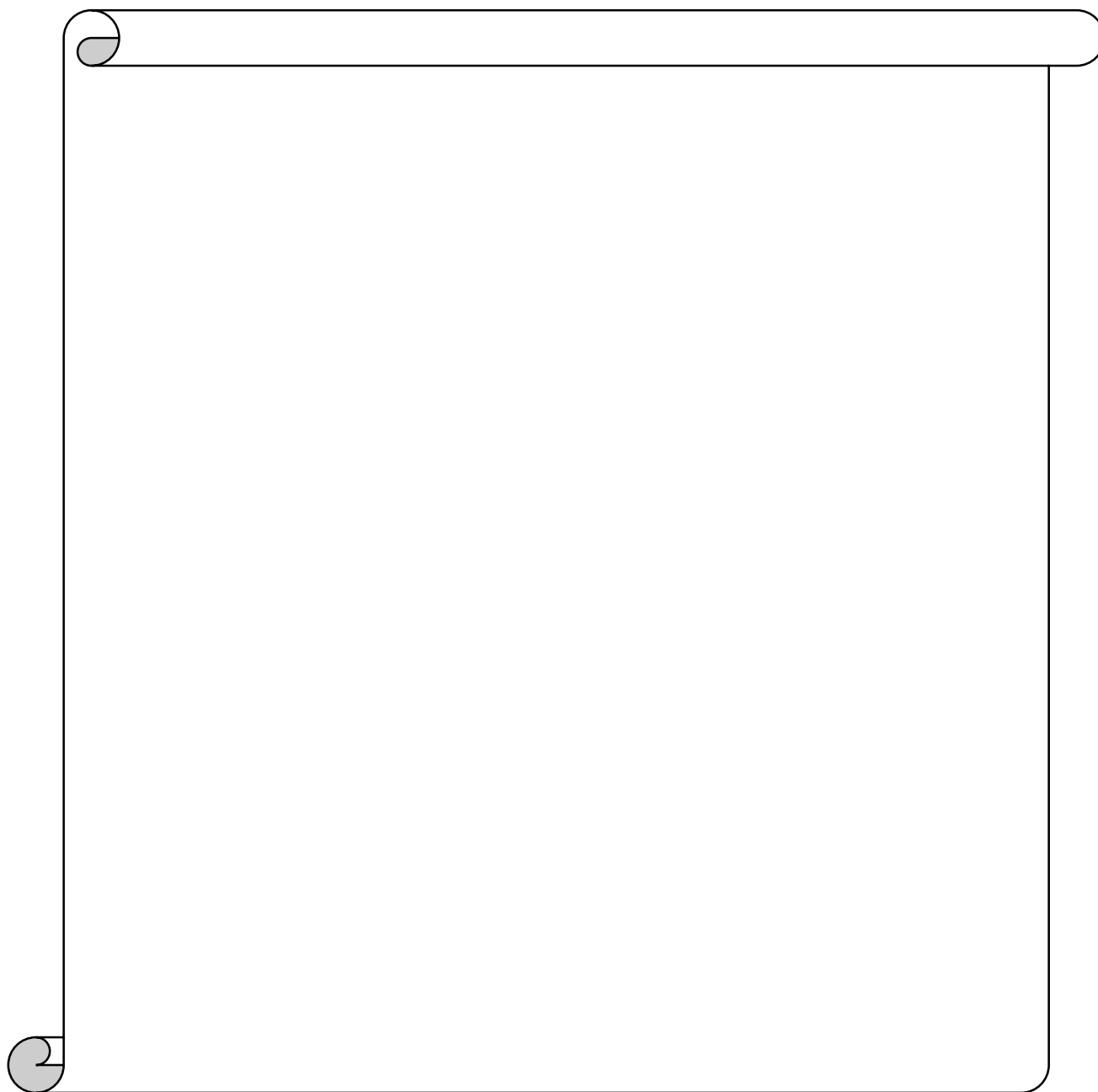

ОТКРИЙ КОИ СА ТВОИТЕ СПЕЦИАЛНИ

УМЕНИЯ, ДАРБИ И ТАЛАНТИ!

Помисли на спокойствие какво те интересува особено силно, какво те вдъхновява и какви са твоите страсти и цели! В рамката по-долу направи проект за личен плакат за твоите дарби и силни страни.

След това си отдели време така да оформиш твоя плакат на голям лист за рисуване, че човек да може на него веднага да открие какво те въодушевява, какво обичаш да правиш, къде, в каква област, са твоите дарби!

Лист за (само)наблюдение за деца на възраст ок. 5-8 години, който се попълва или от интервюиращите деца респ. възрастни, или от самото дете

ПРИТЕЖАВАМ ТОЛКОВА МНОГО ДАРБИ!

Име: _____ Дата: _____

Социални интелигентност/компетентност и интереси				
Какво харесвам ...				
да съм заедно с много деца				
да бъда заедно с възрастни				
да помагам на други деца				
да изглаждам спорове				
да слушам какво ми разказват другите				
да ръководя игра				
да съм шеф				
предпочитам да се занимавам сам				
да предприема нещо в група				
да утешавам и успокоявам другите				
да делия нещата с други				
да се поставям на мястото на другите				

Компетентност за учене				
Какво харесвам ...				
да уча				
да разбира, КАК уча най-добре (като слушам внимателно, внимателно наблюдавам, говоря по темата, ...)				
да разбира, КЪДЕ уча най-добре (вкъщи, в музея, на открито, тук, където съм в момента, ...)				
трикове за учене				
учебни игри				
да използвам компютър или таблет за ученето				
да откривам интересни неща в интернет				
да уча наизуст рими				

<i>Езикова интелигентност/компетентност и сфера на интереси</i> Какво харесвам ...				
да разказвам истории на други хора;				
да казвам какво ме интересува				
стихотворения, рими и песни				
да уча нови думи от други езици				
да измисля таен език				
да си играя с думите				
да си измисля нещо и да го разказвам				
да си измисля нещо, което да нарисувам след това или да го запиша				
да ми четат или аз самият да чета специализирани книги по различни предмети				
приказки (да ми четат или сам да чета)				
детективски истории (да ми четат или сам да чета)				
истории за чудовища/ чудеса/ вещици (да ми четат или сам да чета)				
истории с животни (да ми четат или сам да чета)				
да рисувам или пиша истории.				

<i>Натуралистична интелигентност/ компет. и сфера на интереси</i> Какво харесвам ...				
да наблюдавам животни и да знам много за тях.				
да галя животни и да ги храня;				
точно да наблюдавам растения;				
да сравнявам растения;				
да се запознавам с имена на растения				
да откривам как растат растенията				
да научавам как функционират машините;				
да изработя от отпадъчни материали нещо ново.				
да разглобявам неща о след това да направя нещо ново;				
да се грижа за природата (разделно събиране на отпадъците, да не стъпквам нищо, ...)				

<i>Математическа интелигентност/компет. и сфера на интереси</i> Какво харесвам ...				
да броя неща				
да сортирам и подреждам неща				
числа				
да намирам решения на задачи				
да измервам с метър или линия				
да разбира колко тежат нещата (претеглям)				
геометрични фигури и тела				
списъци и таблици (напр. списък на покупки, футболни класации,...)				
разписания, мрежа на метрото ...				
когато нещо е трудно и аз трябва да помисля как да стане				
истории, в които трябва да се смята (напр. да се приготви масата: колко гости ще дойдат?)				
лабиринти				
задачи за пресмятане на компютър				
да си представям неща				
да рисувам геометрични форми				
да строя и да изработвам неща с ръцете си				

Телесно-кинестетична интелиг./ компет. и културно съзнание Какво харесвам ...				
да се напругам толкова, че да се изпотя				
да се движа (да подскачам, да тичам, да се катеря, ...)				
да съм в спортен отбор				
да участвам в състезание				
да се движа във вода (да се гмуркам, да плувам, ...)				
авантюристични места за игри				
в гимнастическия салон да играя на уреди				
да изработя нещо малко и изискано, да нагъвам, да режа, ...				
да строя нещо с лего				
да балансирам като въжеиграч				
да се упражнявам да танцувам				

<i>Музикална интелигентност/ компет. и културно съзнание</i> Какво харесвам ...				
да представям и играя в истории				
да се преобличам в различни дрехи				
да изработвам ръчни неща				
да слушам музика				
да музицирам				
да си правя моя музика				
да пея				
да се науча да свиря на инструмент				
да се движа в ритъма на музика				
да бъда на сцена				
да разглеждам внимателно картини, за да разбера какво биха могли да ми кажат				
да рисувам с цветовете				
да рисувам с молив				
да разкрася помещение с много различни вещи				
да посещавам музеи				

<i>Екзистенциална интелигентност/ компет. и културно съзнание</i> Какво харесвам ...				
да задавам въпроса „Защо?“				
да откривам защо нещо е такова каквото е				
да разсъждавам какво идва след живота				
да научавам за живота на други народи				
да разбера как живеят хората по други места, с какво се хранят, какво учат, ...				
да разсъждавам върху собствената си личност				
да разсъждавам върху това, кое е справедливо и кое не е				
да мисля за семейството си				
да разсъждавам по различни теми				
да коментирам мислите си с други хора				
да разсъждавам върху това дали и животните мислят и изпитват чувства.				

Компютърна компетентност Какво харесвам ...				
да пиша истории на компютър				
да разкрасявам един текст на компютър (цветен шрифт, ...)				
така да запазвам документите си, че да мога отново да ги открия				
да търся интересни неща в интернет				
да търся в интернет значението на трудна дума				
да търся снимки и картини в интернет				
да пиша за някого съобщение на компютър (E-Mail)				
да рисувам и чертая на компютър				
да научавам нови приложения и програми				
да разпечатвам нещо				
да играя компютърни игри				
да изчислявам нещо на компютър				
да се опитвам да пиша много бързо и правилно				
да търся и гледам видео клипове в интернет				
когато нещо в компютъра не е наред, да намирам решение				

КЪДЕ ИМАШ ТВЪРДЕ МНОГО ?

И КЪДЕ ТВЪРДЕ МНОГО ?

Ако разгледаш внимателно твоя лист за наблюдение, ще можеш да видиш къде са твоите силни страни и интереси и над какво може би трябва още да работиш.

В СЕБЕ СИ ОТКРИВАМ ТОЛКОВА МНОГО ДАРБИ:

Име:

Възраст: дата:

Попълнен от
(самото дете или от възрастния, провел интервюто)

На какво обичаш най-много да играеш? И какво още?

С кого обичаш да играеш най-много?

Имаш ли специален приятел или приятелка?

Какво обичаш да събираш? (камъни, фигури, ...)?

Какво умееш да правиш изключително добре?

Какво би желал да умееш малко по-добре?

Какво най-много обичаш да правиш в детската градина/ в училище?

Какво най-много ти харесва в детската градина/в училище?

Кое в детската градина/ в училище е трудно за теб?

Има ли нещо, което понякога те изнервя?

Кое за теб е особено важно?

Какво е заглавието на любимата ти книга? Какво от нея ти харесва най-вече?

Кои са любимите ти предавания по телевизията или радиото?

Какво би желал да научиш?

Език, стойка на ръце, да играеш шах или нещо съвсем различно?

Напиши или нарисувай нещо, което някога си направил и с което истински се гордееш.

Какъв искаш да станеш някога?

Срещаш фея, която знае всичко за света и за живота. Какво би желал да я попиташ?

Представи си едно страхотно фантастично създание и го нарисуй в рамката по-долу!

Как се казва твоето фантастично същество? Запиши името му тук:

.....

КАКВО КОЛКО ОБИЧАШ ДА ПРАВИШ?

ПОПЪЛНИ ТАБЛИЦАТА САМОСТОЯТЕЛНО!	😊	😐	😞
да играеш театър			
да четеш			
да учиш друг език			
да рисуваш			
да се грижиш за растения			
да пееш и музицираш			
да откриваш нови неща на компютъра			
да измисляш истории и да ги разказваш			
да слушаш музика			
да пишеш нещо			
да готвиш и печеш нещо			
да смяташ			
да танцуваш			
за играеш гимнастика			
да изработваш ръчни неща			
да разсъждаваш върху въпроси			
да решаваш загадки			
И какво още?	😊	😐	😞

От позитивната психология до една позитивна педагогика

В общуването с децата твърде често основният акцент пада върху дефицитите и слабостите. Диагностицирайки дефицитите, могат да бъдат разработени планове за подкрепа, но да се поставя фокусът предимно върху слабостите – специално по „основните учебни предмети“, такъв подход обезсърчава и демотивира много обучаеми.

И какво се случва след това с техните силни качества? Биват ли откривани „въпреки това“? Предоставя ли им се достатъчно време и пространство, за да бъдат разгърнати и доразвивани? Подходящо ли е за нашата цел съсредоточаването върху проблемите и тяхното диагностициране?

Проучванията показват, че е крайно време да погледнем на образованието по нов начин и да бъдат подкрепени онези училища и педагози, които са поели вече по пътя към поведение, стимулиращо развитието на потенциала на децата.

Съществуват множество и разнообразни доказателства, говорещи за необходимостта от спешни действия:

- **Психическите оплаквания в младежка възраст се увеличават масово**

Липсващата мотивация и инициативност са проблеми, за които младите хора сами не могат да намерят стратегии за справяне. Нежеланието да учат и да постигат резултати водят до повишена агресивност, употребата на наркотици, покачва се броят на напусналите училище и т.н. Всичко това поставя учителите пред все по-големи предизвикателства. **Те трябва да преподават не само знания, а и компетентности, които са предпоставка за успешно бъдеще.** Младите хора трябва да се научат да контролират енергията си и да откриват и използват личните си източници за мотивация, за да се научат да се справят със стреса, апатията и пораженческите нагласи. Все повече се говори за намаляването на социалните компетентности. Причина за това е **недостатъчното внимание и работа с чувствата и емоциите.** Важна компетентност е също и самостоятелното и креативно намиране на решения, което следва да се стимулира и подкрепя.

- **Превенцията е по-лесна от лечението**

Това се отнася и за психическите заболявания. Проучвания доказват, че няма нищо по-добро за реакция срещу ударите на съдбата от оптимистичната, динамична житейска нагласа.

- **Психиката и имунната система са тясно свързани и взаимозависими**

Позитивно настроените хора са **по-устойчиви**, оздравяват по-бързо и доказано живеят по-дълго. Инвестиции в по-доброто самочувствие на населението са препоръчителни мерки за една съвременна и устойчива политика в сферата на здравеопазването.

- **Да си щастлив не трябва да се обърква със „Забавно ми е“**

Кратко продължаващи „избухващи“ чувства не са ключът към самоосъществяването. Който залага и разчита на привидно старомодни добродетели като смелост, човечност, готовност за оказване на помощ, самообладание и справедливост, е на правилния път към постигане на житейска удовлетвореност и щастие, които са също така предпоставки за спокойно общуване и живот.

- **Субективното самочувствие** влияе на житейската удовлетвореност, здравето и постигнатите

резултати. Соня Любомирски от Калифорнийския университет описва тази зависимост със следните думи: „Хората не са щастливи, защото са успешни, те са успешни, защото са щастливи.“

- **Позитивните емоции подпомагат процесите на учене**

Благодарение на визуализиращите методи могат да бъдат проследени възникването, начините

на въздействие и последиците на **чувствата** и **емоциите**. Те играят важна роля за ученето, тъй като придружават процесите на учене и несъзнателно се запомнят. При извикване на запаметена информация „придружаващите емоции“ отново се събуждат:

- Ако са негативни, те събуждат мисли за бягство и стрес.
- Ако са положителни, то тогава човек си спомня с удоволствие и без проблем за тях!

- **Огледални неврони**

Действията и поведението се отразяват от наблюдаващия и предизвикват емпатия, вътрешно съдействие и съчувствие. Феноменът „**Самоосъществено пророчество**“ („насочване чрез мисълта“) се базира на начина на действие на огледалните неврони.

- **Учене според модела**

Чрез имитиране на лицата, с които общуват, децата приемат не само поведението им, но и техните нагласи.

- **Резонанс**

Децата учат чрез **обмен** и **резонанс** със своето обкръжение. Хората от това обкръжение - съзнателно или несъзнателно – показват на детето какво мислят за постъпките му. Нагласите, самочувствието и мотивацията на детето се развиват в съзвучие с представата „за самия себе си“, която то отразява от външни източници. Ако детето се изживява като обичано и ценено, то изгражда позитивна представа за себе, каквато и излъчва. Ако детето се възприема като отхвърляно и с него се отнасят унижително, то изгражда съответно негативна представа за себе си.

- **Взаимоотношения**

Да можеш да се чувстваш добре, ценен от другите хора (семейство, класа, в професията ...) и сигурен, е по-важно от материалното богатство.

- **Свободен „полет“**

Да се задълбочиш дотолкова в нещо, че да забравиш за времето и пространството, често поражда носещо щастие чувство за свобода, което повишава и креативността.

- **Положителните емоции** водят до отделянето на хормоните на щастието, които засилват имунната система. Тъй като положителните емоции са силен заразяващ фактор, те имат много позитивно въздействие върху социалната система.

Отрицателните емоции причиняват противоположното! Отделените в следствие на стреса хормони отслабват имунната система и демотивират. Това води до блокади и от парализиране на духа и тялото до депресия.

- **Резилиентност¹**

Има деца, които растат при крайно лоши условия (насилие, бедност ...) и въпреки това бележат позитивно развитие. Какво прави силни такива деца? Как съхраняват здравето си? Какво им дава силата не само да оцелеят, а дори и да излязат по-силни въпреки тежките условия за живот.

Научните изследвания на резилиентността доказват колко важни са оптимистичният поглед и нагласа, които се ориентират спрямо силните страни вместо спрямо слабостите. Хора, които излъчват към децата тази позитивна нагласа (► Огледални неврони) и се отнасят с доверие, ги правят по-силни и ги подготвят за успешен живот. Уменията да мислиш позитивно, да се смееш, да се надяваш, да придаваш смисъл на живота си, да действаш активно, да молиш за помощ, да благодариш и да изграждаш позитивни взаимоотношения представляват основата за позитивно

¹ Резилиентност е способността за справяне с житейски кризи и удари на съдбата, като човек излиза от тях по-силен. Могат да бъдат определени и като имунната система на психиката или защитен чадър на душата. Информация по темата може да бъде намерена на [auf www.bildungserver.de/innovationsportal](http://www.bildungserver.de/innovationsportal)

развитие и при най-ужасните условия.

Целта на една „позитивно ориентирана педагогика“ трябва да бъде и преодоляването на едностранчивата ориентация по дефицитите. **Децата/ юношите трябва да откриват и разгръщат своите таланти и силни страни, а също така и да поемат отговорност за себе си и другите.** (Schubert & Burow, 2015).

Позитивната психология² като млада област от психологията от края на 90-те години на XX век предлага научна подкрепа за развитието на една „**Позитивна педагогика**“. Мартин Селигман, тогавашният президент на Американската асоциация по психология“, застъпва позицията, че не трябва да има съсредоточаване само върху „болестта на душата“ и отрицателните емоции като тъга, страх или гняв. Той изказва мнение, че е крайно време да се помага на ставащите все повече млади хора, страдащи от депресии, тъй като тези състояния водят често до липса на инициатива, опасност от социално изключване и наркотична зависимост (даже до ранна смърт).

Селигман препоръчва заниманието със силата на положителните чувства да бъде поне също толкова активно – същото се отнася и за условията, с които са свързани те, за онова, което ги характеризира и **как може да бъде повишено индивидуалното равнище на щастието на хората.** Вместо само да се коригират слабости, би трябвало да се форсират силните страни.

Позитивната психология изследва пътищата и факторите, които водят към позитивен, успешен и сетивен живот за всеки човек и чрез това гарантират доброто съвместно съществуване на всички хора.

Селигман разработва заедно с други изследователи (**училищни**) програми за стимулиране на позитивните емоции, оптимизъм, позитивно мислене, удовлетвореност от живота и резилентност като предпазно средство срещу депресиите и за повишаване на способността за учене.³

- **Репн програма за резилентност (PRP)**

С нея децата и младежите се учат как да се справят по-добре със стреса и проблемите, както и да реагират реалистично и гъвкаво на проблемите. Те тренират оптимизъм и способност за себеутвърждаване, както и използването на методи за решаване на проблеми (напр. креативни техники, техники за вземане на решения и за разтоварване).

- **Програма Позитивна психология (PPP)**

Програмата помага при разпознаването и използването на собствените силни страни от характера като дружелюбие, смелост, мъдрост или постоянство. Това повишава издръжливостта и засилва позитивните чувства. Децата разсъждават заедно по темата кое прави живота добър и смислен.

Мартин Селигман и неговият колега Кристофер Петерсон разработват и научно обоснован тест за констатиране на собствените **силни страни** – на немски език е публикуван на www.charakterstaerken.org. При класифицирането на силните страни двамата учени се опират на философски, религиозни и психологически източници от различни култури. Двамата дефинират 24 силни страни на характера и към всяка от тях по шест добродетели, които трябва да дадат възможност на индивидите и общностите за успешен съвместен живот. Ето кратък преглед на добродетелите и съответстващите им силни страни на характера.

- **Мъдрост и знание:**
Креативност, любознателност, критично мислене, любов към ученето, далновидност
- **Смелост:**

² Виж също https://de.wikipedia.org/wiki/Positive_Psychologie

³ Виж също www.pp4k.ezweb123.com/#/in-schools/4544649425

Храброст, постоянство, автентичност, вдъхновение

- **Човечност:**
Умение да се обича, любезност, социална интелигентност
- **С праведливост:**
Умение за работа в екип, коректност, ръководни умения
- **Уравновесеност:**
Готовност да се прощава, скъмност, самоконтрол, благоразумие
- **Трансцендентност:**
Чувство за естетика, благодарност, оптимизъм, хумор, духовност

В книгата (работната тетрадка) „**Да окрилим всяко дете, част 1**“ са използвани упражнения и способности от Позитивната психология, чиито въздействие е емпирически изследвано и доказано. Тя е замислена като **Портфолио на силните страни** за деца от основното училище. Защото „**силните страни автоматично отслабват слабостите!**“

В **стъпка 1** на работната тетрадка децата **опознават себе си** по-добре.

В **стъпка 2** те се отправят в търсене на съкровището от собствените **силни страни**. Допълнително в наръчника за учителите са поместени предложения за комплексни проекти, излизащи извън границите на само един предмет и само един клас, свързани със **силните страни** (www.jedeskind.org).

В **стъпка 3** децата учат какво може да направи човека щастлив. Тук принадлежи Благодарственото писмо, наречено в Позитивната психология „Gratitude Letter“: пише се писмо, с което човек изказва благодарност на някого, даже може би го посещава и лично предава писмото.

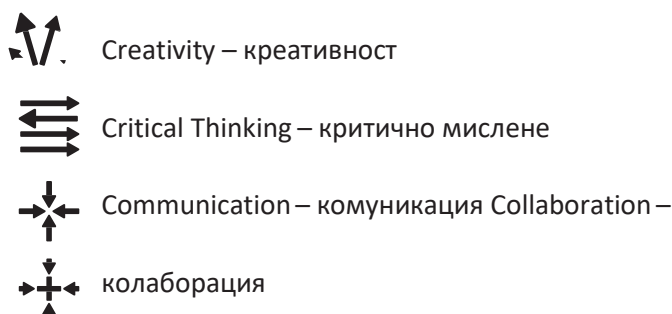
В **Стъпка 5** могат да бъдат намерени **Игри на щастието**.

Стъпка 6 съдържа упражнения на тема „**живеем добре заедно**“.

Стъпка 7 дава импулс за разсъждения и саморефлексия. Децата се учат да оценяват себе си и да намират **лични учебни цели**.

Поставянето на фокуса върху позитивното и носещото щастие има научно доказано въздействие. Тези прозрения са съблюдавани в **Програмата на Youth Start „Предприемачески предизвикателства“** и по-специално в следните части: **Да се научим да учим комплексно. Тренировъчна програма за 21. век** (= A1 Expert Challenge на www.youthstart.eu) – накратко: **Да се научим да учим комплексно**

Отбелязаните със следните символи упражнения от програмата специално стимулират дефинираните за учене през 21. век ключови компетентности (= „21st Century Skills“, виж графиката в края на текста):

Защо внимателност? Тренировъчна програма за училището, ежедневието и професията (Рубрика „Тяло & Дух“ на www.youthstart.eu / вкл. 8 кратки филма с деца, които тренират по програмата) – кратко наименование: **Защо внимателност?**

Be A YES Challenge (= A1 Be A YES –предизвикателства „Бъди ДА!“ на www.youthstart.eu респ. настоящата част 1 от поредицата „Да окрилим всяко дете“, както и предизвикателството Be A YES - „Бъди ДА!“, за ниво А2 и за ниво В1, www.youthstart.eu)

Цитираните в дясната графа на таблицата учебни програми са безплатни и са публикувани на www.youthstart.eu респ. съотв. могат да бъдат поръчани на www.ifte.at/entrepreneur:

Позитивно настроените, оптимистични, щастливи хора ...	You th Start
<p>...работят по-добре съвместно с други (Университетът на Илинойс).</p> <p>Те изпитват по-голяма радост от работата и изграждат по-бързо връзки с другите хора. Това означава мирно съвместно съжителство, както и по-добро сътрудничество и работа в екип.</p>	<p>Учим се да учим комплексно</p> <p>► Ключови компетентности комуникация и колаборация</p>
<p>... са по-креативни (Harvard Business School).</p> <p>В един ставащ все по-комплексен и по-динамичен свят постоянно нараства значението на креативността и компетентността за решаване на проблеми при реализирането на лични, стопански и социални цели. Тереза Амабайл, от Харвард, доказа с научни изследвания, че позитивно настроените хора са по-креативни, по-гъвкави, по-бързи и мислят интегрално.</p>	<p>Учим се да учим комплексно</p> <p>► Ключова компетентност креативност</p>
<p>... решават проблеми вместо да се оплакват от тях (University of California).</p> <p>Ако човек не харесва работата и живота си и те го правят нещастен, скоро възникващите трудности започват да изглеждат непреодолими. Ако позитивно настроени хора имат проблеми, те търсят активно решения.</p>	<p>Учим се да учим комплексно</p> <p>► Ключови компетентности комуникация и креативност</p>
<p>... имат повече енергия (Harvard Public School of Health).</p> <p>Те са по-активни и имат повече енергия. Това се отразява на здравето им. Освен това те носят позитивизъм за себе си и за обкръжението си.</p>	<p>Защо „Внимателност“?</p> <p>► Лична компетентност и увереност в действията</p>
<p>... са по-оптимистични (Penn State University).</p> <p>Научни студии сочат, че оптимистичните хора са по-успешни и по-продуктивни. „Дали вярваш, че ще се справиш, или пък мислиш, че няма да успееш - във всички случаи ще си прав.“ (Хенри Форд)</p>	<p>Be A YES Challenge</p> <p>► Лична компетентност и увереност в действията</p>
<p>... са по-ангажирани (Галъп Германия).</p> <p>Слабата мотивация означава ниски резултати. Позитивната нагласа към всичко, което правиш (трябва да направиш), мотивира.</p>	<p>Be A YES Challenge</p> <p>► Лична компетентност и увереност в действията</p>

<p>... боледуват по-рядко (Harvard Public School of Health).</p> <p>Чувства ли се човек зле, то тогава той е по-уязвим към болестите и страда по-често от стрес и прегаряне. Студия на Harvard Public School of Health измерва въздействието на емоционалното напрежение върху здравето и констатира, че хората, които не харесват живота и работата си, са изложени на най-високия риск от разболяване.</p>	<p>Защо „внимателност“?</p> <p>► Лична компетентност и увереност в действията</p>
<p>... учат по-бързо (Universität Magdeburg).</p> <p>Чувства ли се човек добре, то той има по-голяма готовност да учи нови неща и ги възприема по-бързо. Умението за учене през целия живот, съответстващо на ситуацията, придобива все по-голямо значение.</p>	<p>Учим се да учим комплексно</p> <p>► Ключови компетентности за креативност, критично мислене, комуникация и колаборация</p>
<p>... допускат по-малко грешки – и учат повече от тях (Harvard University).</p> <p>Допуснат ли оптимистични хора грешки, то те не се ядосват твърде дълго. Те се успокояват и се овладяват бързо, признават си грешките, поемат отговорност и учат от грешките си – затова и правят в бъдеще по-малко грешки.</p>	<p>Учим се да учим комплексно</p> <p>► Ключови компетентности за креативност, критично мислене, комуникация и колаборация</p>
<p>... вземат по-добри решения (University of Iowa).</p> <p>Нещастните хора са постоянно в състояние на криза, „кризисен модус“. Те се фокусират върху негативното и губят цялостен поглед върху голямото. Те вземат прибързани, необмислени решения, за да може всичко да дойде отново на мястото си.</p> <p>Щастливите хора по-лесно запазват погледа си върху цялостната ситуация и вземат по-добре обмислени решения.</p>	<p>Защо „внимателност“?</p> <p>► Лична компетентност и увереност в действията</p> <p>Учим се да учим комплексно</p> <p>► Ключови компетентности за креативност, критично мислене</p>

Още от античността образованието има за цел да обучава уверени, съпричастни и социални хора, които могат да се учат, да допринасят за общността, както и да държат на силата на характера, на добродетелите и нравствените ценности.

В днешното време на бързи промени, в което традиционното знание все по-бързо губи значение, тези компетентности и силни страни са по-важни от всякога.

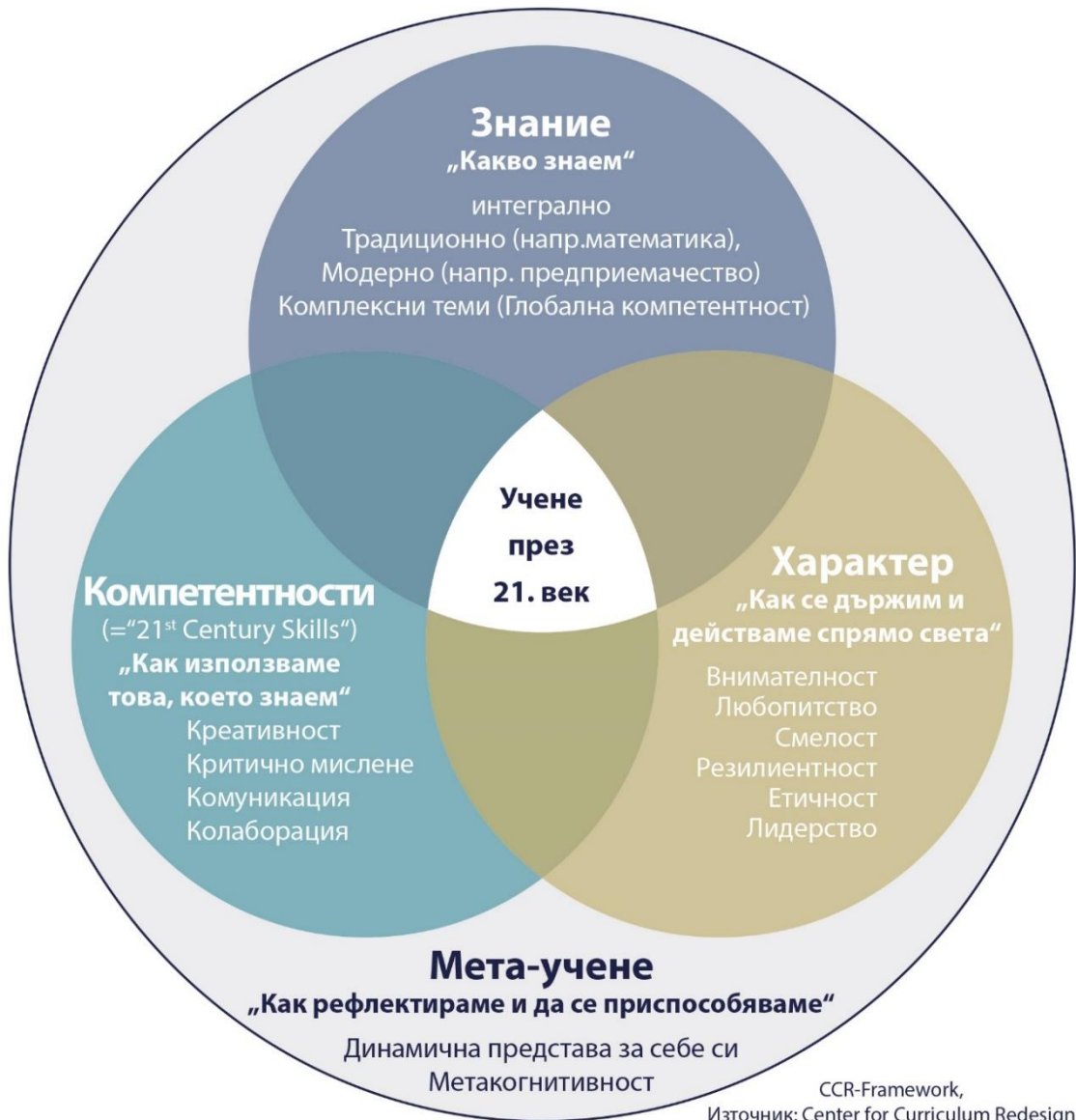
Как може училището да даде сила младите хора, за да могат да се справят успешно с неизвестното бъдеще?

Децата и младежите се нуждаят от знания, компетентности и силен характер, които да им дадат възможността да изградят динамична представа за себе си и да могат да реагират гъвкаво и открито на предизвикателствата на бъдещето. Това онагледява графиката „Ученето през XXI век“ на Центъра за редизайн на учебни програми (Източник: <https://curriculumredesign.org/our-work/papers/>).

Програмата на „Youth Start „Предприемачески предизвикателства“ взема предвид четирите изобразени измерения с цел да направи децата и младежите по-силни за едно успешно бъдеще.

Ингрид Тойфел | Автор

Ученето през XXI век

Допълнителна литература

- Bauer, J.: Schmerzgrenze: Vom Ursprung alltäglicher und globaler Gewalt. Karl Blessing Verlag, München, 2011
- Blickhan, D.: Positive Psychologie. Ein Handbuch für die Praxis. Junfermann, Paderborn, 2015
- Brohm, M., Endres, W.: Positive Psychologie in der Schule: Die »Glücksrevolution« im Schulalltag. Mit 5x8 Übungen für die Unterrichtspraxis. Beltz Verlag, Weinheim/Basel, 2015
- Burow, O.-A.: Positive Pädagogik: Sieben Wege zu Lernfreude und Schulglück. Beltz Verlag, Weinheim, 2010
- Diener, E.: The Science of Well-Being: The Collected Works of Ed Diener. Springer Netherlands, 2009
- Frank, R.: Wohlbefinden fördern: Positive Therapie in der Praxis. Klett-Cotta, Stuttgart, 2010
- Esch, T.: Der Selbstheilungscode. Die Neurobiologie von Gesundheit und Zufriedenheit. Beltz Verlag, Weinheim, 2017
- Frederickson, B.: Positivity. Groundbreaking Research Reveals How to Embrace the Hidden Strength of Positive Emotions, Overcome Negativity, and Thrive. Crown Publishers, New York, 2009
- Fredrickson, B.: Die Macht der guten Gefühle. Wie eine positive Haltung Ihr Leben dauerhaft verändert. Campus Verlag, Frankfurt, 2011
- Hüther, G.: Wie Embodiment neurobiologisch erklärt werden kann. In: Storch, Maja et al.: Embodiment. Die Wechselwirkung von Körper und Psyche verstehen und nutzen. Huber, Bern, 2006
- Klein, St.: Die Glücksformel oder Wie die guten Gefühle entstehen. Rowohlt, Hamburg, 2012
- Lyubomirsky, S.: Glücklich sein: Warum Sie es in der Hand haben, zufrieden zu leben. Campus Verlag, Frankfurt, 2008
- Maslow, A.: A Philosophy of Psychology. The Need for a Mature Science of Human Nature. In: Severein, F. (Ed.): Humanistic Viewpoints in Psychology. McGraw-Hill, New York, 1965
- Seligman, M.: Der Glücks-Faktor: Warum Optimisten länger leben. Bastei Verlag, Köln-Mülheim, 2007
- Seligman, M.: Flourish. A Visionary New Understanding of Happiness and Well-being. Free Press, New York, 2011
- Seligman, M.: Flourish. Wie Menschen aufblühen. Die Positive Psychologie des gelingenden Lebens. Kösel-Verlag, München, 2012

Учебни материали от поредицата ПРЕДПРИЕМАЧ:

Да окрилим всяко дете част 1–4
Дай живот на идеите си
Моите чувства, твоите чувства
По следите на 20-те лева
Заедно решаваме проблеми
Създаваме стойност
Да продаваш е удоволствие

Учим се да учим комплексно. Тренировъчна програма за 21. век
Защо „внимателност“? Тренировъчна програма за училище, ежедневието и професията
www.ifte.at/entrepreneur

„Да окрилим всяко дете“ е комплексна учебна програма за началната училищна степен и съставна част от програмата „Youth Start Entrepreneurial Challenges“ - „Младежки старт - предприемачески предизвикателства“. Всички части на програмата, включително и видеата към тях, са публикувани онлайн като предизвикателства на компетентностно ниво А1 (=начално училище) на уебстраницата www.youthstart.eu.

В рубриката „Тяло & Дух“ ще намерите кратки видеа с физически упражнения за активизиране и концентрация, а също така и програмата „Внимателност“.

Обяснителни видеа към предизвикателствата: www.youthstartchallenges.eu/A1BeAYES

Приложение за „По следите на съкровището от дарби“: www.youthstartchallenges.eu/staerkenapp

Условия за ползване:

Всички материали за учители и ученици, разработени в рамките на програмата „Youth Start Entrepreneurial Challenges“ - „Младежки старт - Предприемачески предизвикателства“, включително и на програмата „Да окрилим всяко дете“- са под лиценз на Креатив комънс (Creative-Commons-Lizenz). Можете да размножавате и разпространявате материалите във всякакъв формат или медия, но само при коректно назоваване на имената. Няма право да разпространявате материалите с комерсиална цел. Можете да обработвате материалите, но да ги разпространявате само под същия лиценз както оригинала. Точните подробности по лиценза ще намерите на адрес <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.de>

Импресум:

Издатели: немски език: Ева Ямбор, Йоханнес Линднер; български език: Горанка Недева

Автори: Ингрид Тойфел, www.jedeskind.org (в сътрудничество с Ева Ямбор)

Превод на български език:

Зоя Каприева

Редактор:

Мартин Обермайер

Графично оформление:

Валентин Майерхофер, Рафаел Лоренци, Силвия Монева (лейаут), Хелмут Покорниг, (Титулна страница и илюстрации), Лукас Филипovich (вътрешна страница), ПетерЩромбергер (пиктограми), щефан Торрайтер (смайлове), Ингрид Тойфел (АЛИ и илюстрации на игри и стихотворения), Силвия Монева и Горанка Недева – ДУН, иконка-стъпки от Freerik от www.flaticon.com

Заглавие:
Първо издание
ISBN:

Да окрилим всяко дете. Методическо ръководство за учители, Част 1
София, 2020;
978-619-7177-07-7

Въвеждането на програмата „Да окрилим всяко дете“ е в рамките на проект „Да направим по-силно всяко дете“.

Проектът „Да направим по-силно всяко дете“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община Програма „Европа“ 2020 от сдружение „Инициатива за обучение по предприемачество Сمارт Старт Европа“, в партньорство с 23 СУ „Фредерик Жолио-Кюри“, 120 ОУ „Г.С. Раковски“ и 81 СУ „Виктор Юго“.

Тази част от Програмата „Да окрилим всяко дете“ съдържа предизвикателството „Be A YES Challenge“ – „Бъди Да!“ (Обърни внимание на това, което те кара да се чувстваш добре).

„Да окрилим всяко дете“ (част първа) дава възможност на децата да научат много за самите себе си:

Те поемат по пътя на търсенето на съкровището от дарби и силни страни и научават кои са най-добрите и най-силните им качества.

Те откриват с какво се справят особено добре и какво искат да правят още по-добре.

Те се учат да обръщат внимание на това, от което се чувстват добре и което ги прави щастливи.

Те играят и размишляват как да разберат самите себе си и да бъдат съпричастни с другите хора.

